

KRISTINA ROJ

TRYS DRAUGAI

LEIDYKLA
Jona

KRISTINA ROJ. TRYS DRAUGAI

SL 658. Tiražas egz. Užsakymas .

Išleido Lietuvos krikščioniško
labdaros fondo leidykla „Jona“,
Tilžės 126a, 5400 Šiauliai.
Spausdino

Iš rusų kalbos vertė G. Prelgauskienė
Redaktorė R. Jončienė
Techninė redaktorė D. Mataitytė
Korektorė J. Vaitkevičienė
© 1993 leidykla „Jona“

12.140

TRYS DRAUGAI

Kristina Roj

1. PAS DĖDĘ FILINĄ

Kažin ar galima buvo rasti visame plačiame pasaulyje kitus tokius draugus, kurie taip nuoširdžiai būtų mylėję vinas kitą, kaip šie trys, atiduoti senojo piemens Filino globai ir auklėjimui. Juos vadino: Petras, Ondreika ir Fidelis. Filiną vaikai vadino „dėde“. Buvo jis protingas, geras, patikimas žmogus, nors jauniems draugams atrodė truputį niūrokas.

Petro tėvai beveik vienu metu mirė nuo karštligės, ir bendruomenė atidavė jį išlaikymui. Taip jis atsirado Gemerskiams priklausančioje ganykloje ir apsigyveno pas dėdę Filiną – jo tikro senelio giminaitį. Ten, piemens trobelėje, berniukas jautėsi laimingas ir saugus.

Ondreika, kurio tikras vardas Andrašas fon Gemerskis, buvo gydytojų nurodymu nukreiptas pas senąjį piemenį su viltim, kad kalnų oras, avies pienas ir sūris pataisys jo sveikatą. Kai berniukui buvo dveji metai, tėvai išsiskyrė. Kurį laiką berniuku rūpinosi motina, bet po to atidavė jį svetimų žmonių globai, o pati išvažiavo. Kalbėjo, jog ji tapo įžymia dainininke. Miglotai beprisiminė ją Ondreika. Tiesa, vieną kartą ji aplankė jį. Atrodė ji puikiai, atvežė jam didelę dėžutę saldumynų, arkliuką – sūpuokles, dūdelę ir dar daug dovanų, bet... po to jis jos niekada daugiau nematė. Kada Ondreika klausinėdavo apie tėvą ar

motiną, jam atsakydavo, kad nieko daugiau jis neturi. Gyveno berniukas fon Gemerskiams priklausančioje pilyje, bet jo sveikata su kiekviena diena blogėjo, ir greit jis pasidarė panašus į gęstantį šviestuvą.

Daktaras patarė nusiųsti berniuką į kalnus. Taip Ondreika ir atsidūrė pas Filiną. Čia jam pristatė prie piemens trobelės seklyčią. Ten pastatė puikią lovą su minkštais patalais, atneštais iš pilies, o prieš trobelę sukalė suoloelį, ir čia jis dažnai ilsėdavosi.

O trečiasis draugas buvo keturkojis Fidelis. Jis visur pavydžiai lydėjo Petrą ir Ondreiką. Ir tik naktį, kai Ondreika gulėdavo šiltoje lovoje, o Petras, pasistatęs kopėčias, užlipdavo ant šieno, Fidelis pasilikdavo apačioje pamiegoti...

Dėdė Filinas, senasis piemuo, buvo aukšto ūgio. Jo raukšlėtas veidas beveik visada buvo griežtas, dantys – balti kaip pienas, galvoje nė vieno žilo plauko, tik tankūs antakiai šiek tiek žilstelėję, ir kada jis suraukdavo juos virš savo juodų lyg erelio akių, o šitos akys mokėjo žiūrėti griežtai, atrodė, kad audros debesis pakibo virš kalnų... Ir šitos „audros“ bijojo visi: ne tik berniukai ir piemenys, bet netgi banda ir gauruoti keturkojai ganyklų sargai. Nelengva buvo supykinti dėdę Filiną, bet jeigu tai atsitikdavo, – vargas kaltajam!.. Nežiūrint to, kad Ondreika buvo pono sūnus, jis ir jam nieko neatleisdavo. Berniukas nebuvo išmokytas paklusnumo, bet Filinas išmokė jį šio sunkaus meno, nors jis ir nerėkė ant jo ir pirštu nelietė.

Kai daktaras atvedė berniuką, jis pasakė:

– Berniukui reikia valgyti juodą duoną ir gerti pieną; jis mėgsta valgyti tik saldumynus, o tai jam kenkia. Rytais jis turi praustis šaltu vandeniu, o tai jam irgi nepatinka. Bet

jūs nekreipkite dėmesio, kad jis Gemerskis, tai svarbu jo sveikatai.

– Ak, štai kas, – atsakė dėdė, suraukęs antakius, – su tokiu bambliu aš jau susitvarkysiu.

Ir jis susitvarkė. Pirmomis dienomis Ondreika neišdrįso priešginiauti, o dabar?.. Jam tai ir į galvą neateidavo! Juk berniukai daugiau pasaulyje nieko neturėjo – tik dėdė Filiną. Dieną dėdė Filinas nesidomėjo, ką daro berniukai, bet kai ateidavo vakaras ir pargindavo bandą, atsisėdavo jie prie trobelės: vienas iš dešinės pusės, kitas iš kairės, ir čia jau jie privalėjo viską jam papasakoti. Fidelis padėdavo kudlotą galvą ant savo šeimininko kelių, žiūrėdavo į jį protingomis akimis, lyg taip pat norėtų papasakoti apie tai, ką jis veikė visą dieną. Šuo buvo jaunas, ir pagal jo nosį ir ausis galima buvo matyti, kad jis dar kvailas. Dažnai atsitikdavo, kad jo kailis būdavo gabalais išdraskytas, nes jis lakstydavo paskui senus šunis.

Kai dėdė pirmą kartą užtiko berniukus ant šieno, besiuošančius nakties miegui, labai nustebo. Berniukai jau išsigando, bet nieko neatsitiko. Jis tik pasakė jiems, kad Ondreika pasitiestų drobinę paklodę ir šilčiau užsiklotų.

2. VELNIO PATARIMAS

Buvo sekmadienio popietė. Šventinė tyla viešpatavo miške, kuriuo, susikibę rankomis, ėjo mažieji draugai. Buvo jie pasipuošę, nes dėdė Filinas nemėgo, jei kas nors trikdydavo sekmadienio šventumą. Kiekvienas, kas tik galėjo, eidavo į bažnyčią, nors kelio buvo dvi valandos. Pats Filinas negalėjo toli vaikščioti, todėl retai lankydavosi bažnyčioje. Jam ant kojos kažkaip užkrito medis ir nuo to laiko ją dažnai skaudėdavo. Bet šiandien vis dėlto jis buvo bažnyčioje, ir štai dabar berniukai ėjo jo pasitikti. Išeidamas jis davė jiems užduotį: mintinai išmokti eiles iš Evangelijos, ir dabar, klausinėdami vienas kitą, jie atsakinėjo pamoką. Staiga Petras nutilo, timplėdavo Ondreikai už rankovės ir tyliu gestu parodė į išversto medžio kamieną. Ant to kamieno sėdėjo dėdė Filinas, abiem rankom parėmęs galvą, lyg koks sunkumas būtų slėgęs jį prie žemės.

– Neikim prie jo, – pasakė Petras. – Jis labai nuliūdęs. Ondreika linktelėjo galvą.

– Bet, – truputį pagalvojęs, pasakė jis, – galbūt mes jį pralinksminsim, jei prieisim?

Išgirdęs šakų traškėjimą, dėdė pakėlė galvą. Berniukai sustojo. Prieiti prie jo ar ne?

– Kur jūs einate? – paklausė dėdė Filinas.

Jie priėjo arčiau.

– Mes ėjome jūsų pasitikti, dėdė.

– Taip? Kodėl jūs ėjote manęs pasitikti?

Paprastai grubus dėdės balsas šiandien skambėjo visai kitaip.

– Mes bijojome dėl jūsų, – nedrąsiai prisipažino jie ir atsisėdo ant samanų prie dėdės kojų.

– Kodėl jūs toks liūdnas, dėde?

Petras baikščiai pažiūrėjo į Ondreiką, kuris išdrįso užduoti šį klausimą. O kas, jeigu dėdė staiga supyks?

– Tu galvoji, kad aš liūdnas?

Dėdė paglostė šviesius berniuko plaukus, švytinčius saulėje.

– Argi jūs nebuvote liūdnas?

Berniukas įdėmiai pažiūrėjo dėdei į akis.

– Taip, mano vaike, aš buvau liūdnas, ir jūs gerai padarėte, kadėjote manęs pasitikti. O dabar, kol mes čia sėdime ir ilsimės, jūs galite man pasakyti eiles iš Evangelijos, kurias jums uždaviau.

Berniukai paeiliui papasakojo palyginimą apie turtuolį ir vargšą Lozorių.

– Dėde, – paklausė Petras, – o kodėl turtuolis nepadėjo vargšui Lozoriui?

– Kodėl? Todėl, kad jis turėjo akmeninę širdį. Tie šunys buvo geresni nei jis. Vaikai, įsiminkite tai ir nedarykite niekam blogo: nei paukšteliai, nei kokiam žvėreliui. Jie žymiai geresni už mus. O dabar eikime!

Dėdė paėmė Ondreiką už rankos, o Petru davė nešti giesmyną, ir jie nuėjo namo. Iš ganyklos buvo girdėti varpelių skambėjimas, o kartais nekantrus Belkos lojimas ir Carajaus staugimas; čia pat girdėjosi fleitos garsai. Ja grojo pats jauniausias piemenukas Steva. Jis garsiai pūtė slovakų liaudies dainelę. Nuo kalnų jam atkartėjo aidas. Berniukams ši melodija buvo žinoma, jie žinojo taip pat ir

šios dainos žodžius. Dėdė ėjo nuleidęs galvą, lyg kokia sunki našta būtų jį slėgusi.

Po vakarienės jie, kaip paprastai, sėdėjo priešais pie-
mens trobelę. Dėdė atsisėdo ant medžio kamieno, o ber-
niukai – prie jo kojų. Draugai, žiūrėdami vienas į kitą,
nedrįso prašyti dėdės, kad ką nors papasakotų. Jis žinojo
daug įvairių istorijų, ir kada būdavo geros nuotaikos,
galėdavo labai įdomiai pasakoti.

– Prašau, dėde, papasakok ką nors! – madavo Ondrei-
ka, žiūrėdamas jam į akis.

Dėdė suvirpėjo, pažiūrėjęs į šias puikias prašančias
akis. Po to, giliai atsidusęs, pasakė:

– Jūs manęs klausėte, kodėl aš liūdnas? Tai labai graudi
istorija, kuri neduoda man ramybės nei dieną, nei naktį.

– Papasakok, dėde, – paprašė berniukai, o Fidelis, kuris
visuomet visur turėdavo dalyvauti, taip pat maldaujamai
padėjo galvą ant šeimnininko kelių.

– Šiandien aš jums papasakosiu apie save tai, ko nie-
kam nesu pasakojęs, – pradėjo dėdė Filinas. – Kai man
buvo penkeri metai, mirė mano motina, o tėvas atvedė
į namus pamotę. Tai buvo maloni jauna moteris, našlė. Su
ja atėjo ir jos pirmos santuokos sūnus Istvanka. Kada aš
į tave žiūriu, Ondreika, man atrodo, kad tai jis, kaip gyvas
stovi prieš mano akis: apvalia kepuraitė, per petį permestu
lietpalčiu, marškinėliais, išsiuvinėtais margais raštais, ir
plačiomis kelnytėmis. Jis buvo gražus ir mielas. Aš buvau
pas tėvą pats jauniausias, visi vyresnieji mirė. Aš niekada
neturėjau brolio, ir štai jis atėjo ir turėjo tapti juo. Jūs
vienas kitą mylite, aš tai žinau. Tai taip pat man primena
vaikystę. Bet taip, kaip mylėjau aš jį, nei tikri broliai
negali vienas kito mylėti. Mes buvome vienmečiai: bet aš

buvau stiprus, o jis – silpnas, aš buvau – padūkęs, jis – romus; aš buvau negražus, o jis – gražuolis. Bet, nežiūrint į tai, mes pamilome vienas kitą, ir mūsų tėvai dėl to ne mažiau džiaugėsi. Jie galėdavo palikti jį mano globoje, žinodami, kad aš jį apginsiu, bet taip pat mielai leisdavo jam prižiūrėti mane. O, jeigu taip būtų buvę visada! Bet ne veltui sakoma: „Kur velnias pats negali, ten siunčia seną bobą“. Ir mums vieną kartą tokią atsiuntė. Tai buvo mano tėvo giminaitė, tavo prosenelė, Petrai. Vieną puikią dieną ji atėjo pas mus, pasikvietė mane į šalį ir pradėjo klausinėti: ar myli mane mama, kaip elgiasi su manim tėvas, Istvanka ir panašiai. Po to ji manęs gailėjo, vadino vargšu našlaičiu, sakydama, kad jei kas turi pamotę, tai tuo pačiu gauna ir patėvį, ir kad tėvas mane mažiau myli negu Istvanką. Ji neilgai pas mus prabuvo. Kaip netikėtai ji pas mus pasirodė, taip netikėtai ir dingo, bet su jos išėjimu dingo ir mano meilė Istvankai. Ji ją pagrobė. Aš buvau padūkęs, išdykavau, ir tėvas dažnai turėdavo mane bausti. Istvanka klausydavo ir viską padarydavo, vos tik pažiūrėjęs į tėvo ar motinos akis, todėl bausmių nenusipelnydavo. Aš visą laiką prisimindavau senosios giminaitės žodžius: „Tėvas jo nebaudžia, nes myli daugiau, ir motina jį visuo met užstoja“. O aš nieko neturėjau, kas mane užstotų, ir dažnai buvau baudžiamas. Bet mama labai dažnai už mane meldėsi. Ji buvo labai gera moteris, niekada nedarėdavo niekam blogo. Aš norėjau, kad ji mane dar labiau mylėtų, net daugiau negu savo sūnų. Mano pyktis ir pavydas augo su kiekviena diena, kol mes išaugome. Dabar aš jums papasakosiu tai, ko niekada negalėsiu užmiršti, kas ir šiandien dar mane slegia.

Patylėjęs dėdė ranka parodė į priešais stūksančią kalvą.

– Matote štai ten tas aukštumas?

Berniukai pritariamai linktelėjo galva.

– Ten, prie tos kalvos, mes kažkada gyvenom. Ir matote ten, kur kaip tik dabar saulė, šitose ganyklose gyveno audėjai, kuriems mes dažnai nešdavome vilnas audimui. Į tą ganyklą vedė du keliai: vienas iš jų ėjo per properšą aukštomis uolomis, kitas – per slėnį. Antrasis buvo pavojingesnis, bet artesnis. Ten buvo pelkė, ir jeigu žmogus papildavo į ją, niekaip negalėdavo ištrūkti. Iš pelkės kai kur lindėjo pavieniai samanomis apaugę akmenys. Tas, kuris gerai žinojo kelią ir buvo vikrus, šitais akmenimis galėjo pereiti į kitą krantą, nors ir atrodė, kad baisi jėga gali įtraukti kiekvieną, kuris bandė taip pereiti.

Vienąkart tėvai mus pasiuntė nunešti audėjams vilnos. Į ten mes ėjome keliu per properšą, kaip buvo mums liepta. Kai ėjome atgal, Istvanka davė man obuolį, kurį jis buvo gavęs iš audėjo žmonos. Aš pastebėjau, kad jis kišenėje turi dar vieną obuolį, kurį jam davė mama. Man gi mama nieko į kelią neįdavė. Išeinant net neatsisveikinau, nes ji nepastebėjo, kaip aš išėjau su ryšuliu. Bet dabar, kada ir audėjo žmona man nieko nedavė, man pasidarė apmaudu, aš supykau taip, kad net išmečiau obuolį, kurį man davė Istvanka. Mielai būčiau pravirkęs. „Taip, – galvojau aš, – senoji moteris buvo teisi: niekam aš nereikalingas, niekas su manim nesiskaito. Visi myli tik Istvanką... ir taip bus visą laiką“. Aš girdėjau, kad po pasaulį klaidžioja velnias, nors mes jo ir nematom, ir pakužda, ką mes turim galvoti ir daryti. Tiesa tai ar ne – aš nežinau, bet tada jis buvo manyje ir davė baisų velnišką patarimą. Tik jis galėjo tai padaryti. Kai mes ėjom atgal, aš pasakiau Istvankai: „Labai toli eiti per kalną, eikim slėniu, ten arčiau“. „Bet

mama sakė eiti per properšą, – paprieštaravo jis, – ir tėvas dar kieme šūktelėjo, kad per pievelę neitume“.

Bet, priėjus kryžkele, aš pradėjau skūstis, kad skauda koją, į didįjį pirštą įsivariau erškėčio rakštį. Istvankai pagailo manęs ir nutarė, kad jei mes tai papasakosim tėvams, jie mūsų nebars. Ir mes nuėjome žemutiniu keliu. Minkštu kilimu mes sėkmingai priėjome pelkę. „Žiūrėk, dabar tu turi šokinėti nuo akmens ant akmens!“ – sušukau aš Istvankai ir mečiausi į priekį.

Jis manim sekė beveik iki kranto. Liko tik vienas akmuo. Aš buvau aukštesnis ir mano ilgos kojos sėkmingai pernešė mane į kitą krantą. Gerai žinodamas, kad Istvanka to padaryti negalės, aš sušukau jam, kad eitų per plaukiojančius žolių kupstus. Jis taip ir padarė, sėkmingai perėjo du kupstus, bet nuo trečiojo nuslydo. Išsigandęs jis vėl peršoko atgal ant akmens. „Pasilik stovėti ten! – sušukau jam. – Čia netoliese gyvena eigulys, aš jį atvesiu, ir jis tau padės!“ Ir tiek jis mane bematė! Aš bėgau taip greitai, kaip tik galėjau, bet... ne į eigulio namus. „Petruša, nenuaik, nepalik manęs, aš bijau!..“ – rėkė man Istvanka, ir po to pasigirdo širdį plėšiantis šauksmas: „Mo... ti... nė...le!“

Šį riksmą aš girdėjau metų metais dieną ir naktį, girdžiu ir šiandien, ir tikriausiai girdėsiu paskutinę valandą, ir net amžinybėj jis persekios mane. Aš buvau dar mažas, bet piktas berniūkštis, o tą valandą – bejausmis lyg akmuo. „Jis be abejonės įsmuko ir nuskendo, – sakiau aš sau. – Dabar jau jam niekas neduos obuolių, ir žmonės mylės tik mane“. Aš bėgau vienas per kalnus, panašiai kaip Kainas, užmušęs savo brolių, ir mėginau pasislėpti nuo Dievo. Bet staiga mane apėmė nenusakomas baisus skausmas: tas pats balsas, kuris neseniai kuždėjo: „Nus-

kandink jį pelkėje“, – šnibždėjo man dabar: „Tu negali eiti namo, ką tu pasakysi, kai tavęs paklaus, kur Istvanka?“ Pavargęs aš parkritau ant žemės ir nepaliaujamai rau-doju, kol galų gale užmigau. Ryte, vos prašvitus, atėjo malkų vežėjai ir, pažinę mane, pasodino į vežimą ir par-vežė į namus. Aš buvau taip užsimiegojęs, kad negalėjau iškart prisiminti, kas vakar įvyko. Įbėgau į priėmimą ir atidariau duris. Kai tekėdavo saulė, ji visada gerai apšvies-davo mūsų svetainę. Taip buvo ir šiandien. Saulė apšvietė tėvo lovą... ir...

Dėdė daugiau negalėjo kalbėti, jo skruostais riedėjo ašaros.

– Toliau, dėde, kas buvo toliau? – prašė berniukai.

– Ten, ant lovos, saulės spindulių apšviestas, gulėjo į angeliuką panašus mūsų Istvanka, jis miegojo. Mama sėdėjo prie lovos. Man akys aptemo, ir jei tėvas nebūtų suspėjęs pagauti manęs, aš būčiau nukritęs ant grindų. Kai aš atsipeikėjau, šalia buvo tėvas ir mama.

– Jis nenuskendo?! – džiaugėsi berniukai.

– Ne, jis tik įsmuko, bet arti nieko nebuvo, kas būtų galėjęs ištraukti. Mes turėjome didelį šunį, vardu Belka. Jis, panašiai kaip jūsų Fidelis, visur mus lydėjo. Tą dieną mes kaip tik jį palikome namuose, bet jis išbėgo paskui. Ir pats Dievas pasiuntė jį kaip tik tą akimirką, kai akmuo prasmego po Istvankos kojomis, ir jis, praradęs pusiausvy-rą, įsmuko į pelkę. Belka ištraukė jį už plaukų į krantą ir lojo tol, kol prisišaukė į įvykio vietą eigulį. Šis paėmė Ist-vanką, apiplovė prie upelio ir parnešė į namus. Aš maniau, kad tėvas mane nubaus, bet jis to nepadarė. Motinėle mane glamonėjo ir bučiavo. Per pusryčius tėvai bėgiojo aplink mane; jie galvojo, kad aš nuskendau, nes jie niekur

manęs nerado. Dabar aš vėl įsitikinau, kad abu jie mane myli, ir tai mane džiugino. Aš vis bijojau, kad viskas išaiškės. Bet dabar jie jau amžinybėje ir viską žino, ir aš jų negaliu paprašyti atleidimo. Istvanka manęs neišdavė, ir mes vėl vienas kitą mylėjome kaip anksčiau. Aš nepavydėjau jam nei tėvo, nei mamos. Aš žinojau ir jaučiau, kad jie myli mane, bet tuo pačiu aš supratau, kad tos meilės aš nesu vertas ir neužsitarnavau. Į Belką daugiau net žiūrėti negalėjau, mane visą laiką kankino tai, kad šuo išgelbėjo Istvanką, o aš jį norėjau nuskandinti. Bet vis dėlto Šventasis Dievas ir jį pasiėmė pas save, o mane Jo rūstybė slegia ir po šiai dienai. Todėl aš visada sakau: neskriauskite nei vieno gyvulėlio, jie geresni už mus, žmones, ir nepykina Jo. Na, o dabar pakaks! Eikite miegoti.

Nors berniukai norėjo dar daug ko paklausti, bet, klusniai pasakę „labos nakties“, nuėjo miegoti. Ant šieno jie dar ilgai kalbėjo apie Istvanką: kaip jisėjo siūbuojančia pelke, kaip po juo prasmego akmuo, kaip jis vos nenuskendo ir kaip jį išgelbėjo šuo.

– Dabar man dar labiau gaila dėdės Filino, – pasakė Ondreika. – Jis šito niekaip negali pamiršti. Jam skaudu ir jis kenčia; Viešpats ant jo pyksta.

– O kur dabar Istvanka? – paklausė Petras. – Jeigu jis tada buvo vienu metų su dėde, tai ir dabar jis turėtų būti su juo vienmetis!

– Gal kitą kartą jis mums papasakos apie jį.

3. NAUJASIS DRAUGAS

Visą savaitę dėdė Filinas turėjo daug darbo, ir berniukai stengėsi daryti viską, ką tik galėjo. Antradienį atėjo daktaras aplankyti Ondreikos. Kada Ondreika jam pasakė, kad su Petru miega ant šieno, daktaras labai apsidžiaugė.

– Teisingai, mano berniūkšti, tai tau į naudą. Tavo tėvas, žinoma, didelis ponas ir madjaras, bet viskam savas laikas. Pagyvensim – pamatysim, ateis diena, kai ir Tatra, ir tie kalnai vėl priklausys Slovakijai, o ten, kur tavo protėvis gyveno kaip šaunus, geras slovakas, tu šeiminkausi, kaip ir jis. Mokykis tėvų kalbos ir mylėk gimtą žemę, kurią jis kažkada dirbo.

Berniukai nesuprato, apie ką jis jiems kalbėjo, bet jautė, kad jis linki jiems gero.

Atėjo vakaras. Daktaras panoro kartu su berniukais miegoti ant šieno. Ryte, po pusryčių, jis paprašė berniukų truputį jį palydėti. Einant Ondreika klausinėjo apie savo tėvą. Jis sužinojo, kad šiuo metu jo tėvas yra Paryžiuje ir šią vasarą tikriausiai neatvažiuos. Berniukas atsiduso su palengvėjimu, nes žinojo, kad, atvykus tėvui, jis turės išsiskirti su dėde Filinu ir Petru. Kada daktaras paprašė berniukų grįžti namo, jie dar ilgai jam mojavo, kol nebesimatė jo šiaudinės skrybėlės. Tada jie užsiropštė ant uolos, tikėdamiesi iš ten jį dar išvysti. Bet jo nebebuvo matyti. Tačiau kitoje uolos pusėje jie pamatė nuostabų slėnį ir jame mažą namelį. Jis buvo medinis, dengtas čer-

pėmis, mažais langeliais ir panašus į pasakų namelį. Stovėjo jis prie upelio, ištekančio iš uolos. Steva kartais berniukams sekdamas pasakas apie raganas, kurios gyvena panašiuose nameliuose. Priešais trobelę saulutėje šildėsi didelis baltas šuo. Būtų buvęs kartu su berniukais kvailėlis Fidelis, būtinai su juo susipeštų. Kol berniukai apžiūrinėjo trobelę, staiga jos durys atsidarė ir iš jos išėjo... ne sena ragana, o berniukas! Jis buvo už juos vyresnis, trumpu lietais, ilgais batais ir maža kepuraitė. Jį pamatęs, baltas šuo ėmė šokinėti aplink, vizgindamas uodegą. Berniukas paglostė šunį ir nusijuokė. Kartu jie pasuko uolos link, kaip tik ten, kur buvo Petras ir Ondreika. Šuva juos pirmas pastebėjo ir sustojo. Šuo buvo nebejaunas, bet protingas.

Netikėtai berniukai susitiko akis į akį. Berniukas, sprendžiant iš jo rūbų, buvo ne vietinis. Draugiškai su jais pasisveikinęs, berniukas paklausė, iš kur atėjo jie ir ką čia veikia. Jie pasakė, kad palydėjo poną daktarą, bet, pamatę šį pasakų namelį, labai nustebo. Ondreika nedrąsiai paklausė berniuko, kas gyvena šitame namelyje.

– Tai mūsų namelis, – atsakė berniukas, – bet aš čia atvažiavau su tėvu prieš savaitę iš Trenčio. Mano mamos dėdė mirė, o jis neturėjo artimų giminių ir paliko šią trobelę motinai. Tėvas ją norėjo parduoti, bet prie jos miške yra daug gerų medžių. Jie mums gali praversti. Mes kurį laiką čia pabūsime, apdirbsime mišką ir išsivešim.

– Tai tavo šuo?

– Taip, tai mūsų Dunojus, – atsakė nepažįstamasis. – Jis nenorėjo pasilikti namuose, ir mes turėjome jį paimti kartu ir net bilieta jam pirkti.

– Bet juk į kupe jo pasiimti negalėjote?

– Žinoma, ne. Bet ten, kur jį pasodino, jam labai nepatiko. Jis iš džiaugsmo manęs vos neparvertė, kai ištrūko į laisvę. Ar ne taip, Dunojau?

Dunojus gulėjo prie šeimnininko kojų ir vizgino uodegą.

– Mes taip pat turim šuni, tik jis dar jaunas.

– Bet kai jis paaugs, bus toks pat didelis, kaip jūsų, – pridūrė Petras.

– Kur tu eini? – paklausė Ondreika nepažįstamojo.

– Ai, aš tik noriu užkopti ant uolos ir pažiūrėti, kas už jos. Pas mus namuose irgi yra tokia uola, bet aukštesnė, ir kai ant jos stovi, atrodo, kad esi „saulės šalyje“. O kada po lietaus pasirodo vaivorykštė, rodos, kad matai dangaus vartus, tuos pačius, kuriuos Jokūbas matė sapne. Kažkada galvojau, kad tai jie ir yra. Šiandien aš žinau, kad dangus visiems atviras, kad Viešpats Jėzus Kristus visada galėtų pas mus ateiti. O ar jūs Jį jau pažįstate?

– Ką? – paklausė nustebę draugai.

– Dievo Sūnų, Viešpatį Jėzų!

Abu berniukai palingavo galvomis.

– O! – nustebo nepažįstamasis. – Tada aš jums papasakosiu apie Jį.

– Valandėlę mes dar galime pabūti, – pasakė Petras. Jam naujasis pažįstamas labai patiko. Jis mielai su juo būtų susidraugavęs. – Prisėskim čia, ant uolos.

– Aš jums papasakosiu, kaip aš pirmąkart patekau į „saulės šalį“ ir kokią Knygą ten radau, – pradėjo berniukas. – Ją aš ir dabar turiu. Bet pirma pasakykit, kaip jus vadinti. Aš esu Palka, nors kažkada vadino Miška. Bet tai ilga istorija.

– Aš Petras, o jis – Ondreika. Pirma ir jį kitaip vadino, madjariškai, bet dėdė Filinas pasakė, kad, tardamas tokį

vardą, gali liežuvį nusilaužti. Bet Ondreika irgi geras vardas, – atsakė Petras.

– Taip, gražus vardas. Taip vadino Viešpaties Jėzaus mokinį, kuris atvedė pas Jį berniuką su duona ir žuvimi. Ši istorija taip pat aprašyta mano Knygoje.

Berniukai užkopė į viršūnę. Patogiai įsitaisęs ant akmenų, jų naujasis draugas paėmė knygą, rūpestingai aplenkta popierium, ir pradėjo iš jos skaityti.

Berniukai buvo pasiruošę klausytis jo iki pačio vakaro, bet tuoj atbėgo Fidelis, ir berniukai prisiminė dėdę. Ką jis pasakys, kad jie taip ilgai užtruko? Jie susiruošė namo. Kartu pakvietė ir Palką, nes norėjo jam parodyti, kur yra piemens trobelė, kad jis kuo greičiau galėtų juos aplankyti.

Palka nubėgo užrakinti namelio. Ateidamas atnešė didelę duonos riekę ir padalino visiems, ir jie visi kartu linksmi nubėgo per slėnį į fon Gemerskio ganyklą. O iš čia Ondreika su Petru parodė, kur yra jų trobelė.

Kai dėdė parėjo pietauti, berniukai su dideliu įkvėpimu papasakojo apie savo naują pažįstamą. Atidžiai jų išklausęs, dėdė pasakė, jog džiaugsis, jei berniukas neužilgo juos aplankys. Visi tikėjosi, kad sekantį sekmadienį Palka ateis į svečius.

4. PRISIPAŽINIMAS

Yra tokia slovakų patarlė: „Žmonės prie žmonių, kalnai prie kalnų“. Atrodė, taip ilgai gyveno trys draugai ir dėdė Filinas be Palkos, bet dabar, jei jis kartais neateidavo, jiems kažko lyg ir trūkdavo. Labiausiai tai jausdavo dėdė Filinas. Jis dažnai prisimindavo tą sekmadienį, kai, gyvatvorei prasiskyrus, lyg portretas rėmeliuose, prieš jį pasirodė nepažįstamas berniukas, per petį permostu lietais, apvalia kepuraitė ir baltu šunimi greta savęs... Čia jis mato kitą vaizdą: Palka sėdi priešais trobelę ir skaito jiems iš Šventos Knygos. Tikriausiai taip atrodė berniukas Jėzus šventykloje. Ok, kaip gerai aiškino Palka Dievo Žodį! Dar niekada Dievo Žodis taip nedomino dėdės Filino. Jis turėjo Bibliją ir pamokslų knygą kiekvienai dienai, bet nuo to laiko, kai Palka Lezinas pradėjo lankytis ir skaityti vakarais iš Biblijos, dėdės Filino akys prašviesėjo. Jis pradėjo aiškiai suprasti, gilintis į Dievo Žodį.

Ir štai vėl sekmadienis. Filinas pasiuntė berniukus į bažnyčią, pats gi susimąstęs sėdėjo priešais trobelę. Fidelis šį kartą nelydėjo berniukų ir gulėjo prie jo kojų. Staiga šuo pastatė ausis, pašoko ir dingo žemuose brūzgynuose. Filinas sėdėjo susimąstęs, nuleidęs galvą ir negirdėjo, kaip kažkas kalbėjo su šunimi. Atsipeikėjo tik tada, kai šalia pasigirdo balsas, kurio jis visuomet mielai klausydavosi.

– Labas rytas, dėde Filinai! Kodėl jūs toks liūdnas ir visiškai vienas? Kur kiti?

– Prašom užteiti, Palka! – džiaugsmingai atsakė dėdė,

tiesdamas jam savo įdegusią ranką. – Jei būčiau žinojęs, kad tu ateisi, būčiau nesiuntęs berniukų į bažnyčią.

– Visur Dievo namai, – romiai atsakė berniukas.

– Tu atnešei Bibliją, apie kurią vakar minėjai?

– Taip. Tėvas kelioms dienoms išvažiavo namo ir prašė paklausti, ar negalėčiau pasilikti pas jus, kad nebūčiau namuose vienas. Ar priimsite jūs mane?

Išraiškios berniuko akys į dėdę žiūrėjo prašančiai.

– Žinoma, savaime aišku. Mes džiaugsimės, jei tu pasiliksi pas mus, – užtikrino jį dėdė. – Kodėl tavo tėvas išvažiavo namo?

– Jis išvežė dalį miško, o likusią plukdysime iki Trenčino upe. O aš atnešiau jums Bibliją.

– Tai ta pati, kurią turėjo kunigas Malina?

– Taip, dėdė, ji man ypač brangi. Joje parašyta ir lotyniškai, ir slovakiškai. Kai aš skaitau, matau ją visada prieš save. Aš noriu jums parodyti tai, ką jis parašė savo paskutinįjį sekmadienį. Ar jūs turite laiko?

– O taip, sūnau mano, šiandien sekmadienis. Skaityk!

– Jūs, žinoma, suprasite tai geriau, nes jūs vyresnis už mane, – pasakė Palka ir ėmė garsiai skaityti:

„Aš daug ko nepadariau, mano praeitas gyvenimas baigtas... – berniuko balsas skambėjo taip pagarbiai, lyg jis būtų skaitęs Šventą Raštą. – Jei aš ir panorėčiau, man neužtektų jėgų ką nors pakeisti, per daug vėlu. Sielos išėjo amžinybėn, ir ten jos kaltina mane dėl to, kad aš joms nepasakiau apie išgelbėjimą. Jos niekada negrįš atgal, ir aš negalėsiu paprašyti jų atleidimo. Ak, kokie stebuklingi žodžiai: „Tai Dievo dovana... Jūs išgelbėti per Dievo malonę“. Ir aš šios šventos dovanos siekiu, Dieve mano, Ganytojau mano! Aš žinau, kad Tu man atleidai, kad tą

bausmę, kurios aš nusipelniau, Tu paėmei ant Savo pečių ir nešei! Aš apkabinu Tavo Kryžių, Tavo pervertas kojas, ir aš dėkoju, ak, aš dėkoju Tau! Vienąkart ir aš amžinybėj pašlovinsiu Tavo Šventą Vardą – Jėzau! Aš Jį garbinsiu amžinai!“

– Štai matote, dėde, kaip tikėjo kunigas Malina, – sukuždėjo Palka.

Filinas, nuleidęs galvą, verkė.

– Jei aš ir panorėčiau, negalėčiau nieko pakeisti, sielos išėjo amžinybėn ir ten kaltina mane... – kartojo Filinas pro ašaras. – Tai slegia mane, ir visas mano sąžiningas gyvenimas man nepadės...

Berniukas, ranka parėmęs savo garbanotą galvą, užjausdamas paklausė:

– Dėde, gal norėtumėte man papasakoti, kas jus taip kankina? Juk tai ne ta nuodėmė, kai jūs norėjote nuskindinti Istvanką? Apie tai man pasakė Petras. Juk Istvanka nenuskendo. Jei kas mane slegia, tai, prisipažinus kam nors, iškart pasidaro lengviau ant širdies. Todėl ir sako apaštalas Jokūbas: „Tad išpažinkite vieni kitiems nuodėmes ir melskitės vieni už kitus, kad atgautumėte sveikatą. Daug gali karšta teisiejo malda“ (Jok 5, 16). Tiesa, aš dar berniukas, bet aš žinau, ką reiškia, kai skauda širdį, ir tu negali apie tai kam nors pasakyti. Viešpats Jėzus galbūt padės man jus suprasti ir paguosti.

Dėdė, pasižiūrėjęs į jį, nusišluostė ašaras.

– Jeigu jau man reiktų kam nors papasakoti, ko aš siekiu visus tuos ilgus metus, tai mieliausiai papasakočiau tau. Viešpats davė tau daugiau išminties nei man, seniui, kaip ir jaunajam Samueliui, kuris buvo protingesnis už Eliją.

Dėdė atsisėdo į savo įprastą vietą, o Palka įsitaisė ant žolės šalia ir laukė pasakojimo pradžios.

– Petras tau jau pasakojo, koks aš buvau berniukas, tai aš nekartosiu vėl visko, – pradėjo dėdė savo pasakojimą. – Mes augome kartu su Istvanka, ir aš ramia sąžine galiu pasakyti, kad mes vienas kitą mylėjom nuoširdžiai. Aš visada prisimindavau, kad Istvanka nei vienu žodžiu neišdavė mano gėdingo poelgio, kai aš jį sunkią minutę palikau likimo valiai. Jis tikino, kad tėvai mane myli. Viskas ėjosi gerai ir galbūt visada taip būtų buvę, jei po mamos sesers mirties mūsų namuose nebūtų apsigyvenusi jos giminaitė Ivka. Mergaitė buvo liesutė ir graži. Manęs ji prisibijodavo, o su Istvanka eidavo bet kur. Tik po to, kai apgyniau ją nuo pikto šuns, ji nustojo manęs bijoti. Ir taip viskas buvo, kol mes paaugom, suvyriškėjom. Gal tu manęs dabar nesuprasi, mano sūnau. Kai mes abu tapome jaunuoliais, mes visam pasauly nežinojome gražesnės merginos už Ivką. Man atrodė, kad jos juodos akys puikesnės už žvaigždes, ir niekur ant jokių krūmų nežydėjo rožės, gražesnės už jos skruostus. Tuo metu prasidėjo masinė emigracija į Ameriką. Dažnai aš pagalvodavau: kodėl žmonės ryžtasi tokiai pavojingai kelionei dėl turto. Juk pas mus, nežiūrint į neturtą, buvo taip gera ir puiku. Man šie kalnai ir slėniai buvo tikras rojus. Bet žemėje nėra rojaus, o dangus per aukštai. Vieną vakarą, kai aš grįžau iš ganyklos, mama su tėvu sėdėjo priešais namą ir kalbėjo, kaip paprastai, apie mus. Aš nenorėjau jiems trukdyti ir, atsisėdęs netolies, sekiau jų pokalbį. „Tu manai, kad vienas iš jų turi išvykti į Ameriką?“ – paklausė mama. „Žinai, žmona, ten žmonės greičiau atsistoja ant kojų, negu čia. Mes čia plušam ir vos užtenka pragyvenimui“, – atsiduso tėvas. „Ir

kas iš jų turi vykti?“ – išsigandusi paklausė mama. „Tai paliksim spręsti jiems. Aš taip galvoju, kad vienas turi vesti Ivką ir likti namuose. Tu namuose turėsi pagalbininę. Kitas tegul keliems metams vyksta į Ameriką. Kai tik jis sutaupys truputį pinigų, ir Dievas sėkmingai leis jam sugrįžti, jie galės kartu šeiminkauti. Aš nenorėčiau, kad po mano mirties jie išeitų kas sau. Taip būtų geriausia...“

– Aš mačiau, kaip motina atsiduso, – tęsė dėdė. – Man atrodė, kad į širdį kas įsmeigė peilį. Ji, žinoma, tikėjosi, kad išvyksiu aš, o Istvanka pasiliks ir ves Ivką. Tą naktį aš negalėjau sumerkti akių. Baisus skausmas apėmė mane. Panašus į tą, kurį patyriau būdamas berniukas, bet buvo dar stipresnis ir siaubingesnis. Aš išėjau iš namų. Iš kur atsirado jėgų man sugrįžti, nežinau. Kai aš sugrįžau, manęs pasitikti išbėgo Ivka. Kai ją pamačiau, tai pats sau pasakiau, kad niekam kitam, tik man ji priklausys, ir aš niekada nevyksiu į Ameriką. Į Istvanką aš negalėjau žiūrėti, nors jis nieko nedarė, kad galėčiau pykti ant jo. Už pelkės buvo pievelė. Kitą dieną aš su Ivka turėjau ten pjauti žolę, ir aš maldavau ir prašiau tol, kol ji pažadėjo tekėti tik už manęs. Kada mes baigėme pjauti ir, laukdamas Ivkos, atsisukau, pamačiau pievele nueinantį Istvanką. Jis girdėjo mūsų pokalbį, o mes jo nepastebėjome.

Kitą dieną vienam iš mūsų reikėjo eiti į miestą. Istvanka pasakė, kad eiti nori jis. Motina atkalbinėjo jį, sakydama, kad jis nesveikuoja ir jam geriau būtų pasilikti namuose. Istvanka iš tikro buvo išblyškęs, skruostai įdubę, lyg būtų po sunkios ligos. Bet aš atsisakiau eiti, ir tėvas man pritarė, nes jis man buvo paruošęs darbo. „Einam, palydėk mane“, – paprašė manęs Istvanka, atsisveikinęs su tėvais ir Ivka.

Aš nuėjau su juo. Mes pakilome aukštai į kalną. „Mama man papasakojo, ką suplanavęs tėvas, – pradėjo Istvanka. – Vienas iš mūsų turi išvykti į Ameriką. – Tu, žinoma, į tą skaičių neįeini. Aš jus mačiau pievelėje. Tėvas nori, kad vienas iš mūsų vestų Ivką. Ji tavo. Kai mes buvome vaikai, jau tada aš buvau kelią pastojęs tau taip, kad sumanei mane paguldyti į tą juodą karstą. Antrą kart tau nenoriu stoti skersai kelio. Mano motinai bus labai sunku su manim skirtis. Nepyk ant jos, juk ji mane vieną teturi. Aš su ja neatsisveikinau, jokių būdu nenorėjau, kad ji patirtų atsisveikinimo kartėlį, sielvartą. Tau aš noriu pasakyti visą teisybę, kad daugiau tu man nepavydėtum. Žiūrėk, aš palieku tau viską: ir tėvus, ir tėvynę, ir Ivką. Ji negali priklausyti mums abiems. Man ten, pievelėje, buvo taip sunku... Jei tau reikėtų tai pergyventi, ką aš jaučiau tą akimirką, man atrodo, tu šito nepergyventum. Man rodėsi, kad aš antrą kart skęstu, bet ši pelkė, į kurią ši kartą įstūmei, dar gilesnė. Mamutė sako, kad aš ligonis ir blogai atrodau, bet čia aš irgi nepasitaisysiu, o ten, svetimoj šaly, gal greičiau... Aš tiesiu rankas atsisveikinimui ir tu paduok man, bet be širdgėlos, išsiskirkime kaip broliai“.

Aš tylėdamas ištiesiau jam ranką, – tęsė dėdė. – Jis pasiėmė savo daiktus ir skubiai ėmė leistis takeliu žemyn. Aš dar kartą pažiūrėjau į jį. Jis pakėlė savo puikų ir pilną liūdesio veidą kalvos pusėn, nuo kurios paskutinį kartą pažiūrėjo į mūsų trobelę. Ašaros riedėjo iš akių. Aš norėjau bėgti, jį sugražinti ir pasakyti, kad aš jam viską paliksiu, o pats vyksiu į svetimą šalį, bet pritrūkau jėgų. Ir aš leidau jam išeiti visam. Daugiau mes jo niekada nematėm.

Dėdė vėl pravirko, o kartu su juo ir Palka.

– Dėde, papasakok man viską iki galo, – truputį patylėjęs paprašė berniukas. – Ką pasakė vargšė mama? Kaip jūs jai visa tai perdavėt?

– Ak, aš jai nieko nesakiau, mano berniuk, – pasakė Filinas. – Jis pats viskuo pasirūpino. Mieste gyveno mamos pusbrolis. Trečią dieną jis atėjo pas mus ir atnešė daiktus, kuriuos Istvanka turėjo nupirkti mieste, o taip pat laišką, kuriame iš visos širdies tėvų prašė nepykti ant jo už tai, kad jis išvyko į Ameriką. Jis nė žodžiu neužsiminė, kad aš jį pastūmėjau į tą liūdesio „balą“. Tai buvo nuostabus laiškas. Mes jį pasilikome atminčiai ir, kai vargšė motina buvo prie mirties, ji panoro, kad jį įdėtų į karštą. Aš iš visų jėgų stengiausi pakeisti jai sūnų. Dažnai, labai dažnai, kai mano tėvo jau nebebuvo gyvųjų tarpe, motinėlė palaimindavo mane. Bet tai neatnešė trokštamos taikos mano širdžiai. Pusbrolis, kuris atnešė Istvankos laišką, pats norėjo važiuoti į Ameriką. Jis jau buvo nusipirkęs bilietą į garlaivį, bet kažkas sutrukdė išvažiuoti. Jis pasiguodė, kad negali išvažiuoti, o šis paprašė perleisti jam bilietą. Pinigų pasiskolino pas pusbrolių palikimo dalies sąskaita. Mes po to jam išmokėjome, todėl kad garlaivis nenuvyko į vietą, jis nuskendo. Matai, Palka, aš vis dėlto nuskandinau savo brolių. Jei nebūtų jis taip bėgęs nuo manęs, jis būtų išsėdęs į kitą garlaivį ir būtų gyvas ir šiandien. Jis mirė, ir jo kraujas šaukiasi Dievo. Ir Dievas mane kaip reikiant nubaudė. Neilgai džiaugiausi savo laime. Nuo to laiko, kai atėjo žinia apie Istvankos žuvimą, Ivka pradėjo nykti. O kai mums gimė sūnelis, jį mirė. Klidėdama nuo karštligės, ji išsidavė, kaip karštai mylėjo Istvanką, ir aš supratau, kad ją nužudė ilgesys. Dabar jie abu kitam pasauly, o aš čia visiškai vienišas.

– O jūsu sūnus, kurgi jis?

Jį taip pat pasiėmė Viešpats. Po Ivkos mirties jis peršalo ir per tris dienas jo neliko. Dievas pasiėmė jį pas Save. Dabar aš viską tau papasakojau, mano sūnau, bet kažin, ar tu mane supratai.

– Aš supratau jus, dėde, negalvokite taip! Jūs nuliūdęs dėl to, kad per jus žuvo Istvanka. Aš žinau, kad tai sunki nuodėmė. Bet argi jūs negalite taip, kaip kunigas Malina, kristi po kryžium ir apkabinti Jėzaus kojas? Žinote, tikėjimu priimti atleidimą, kaip Dievo dovaną. Biblijoje yra eilutė: „Jėzus Kristus atėjo į pasaulį gelbėti nusidėjėlių, kurių pirmasis esu aš...“ ir toliau galima pridurti: „ir aš taip pat didelis nusidėjėlis, bet aš tikiu, tikiu, o Dievo Avinėli, kad Tu už mane numirei, ir aš dedu savo širdį prie kryžiaus, kad Tavo šventas kraujas nuplautų ją“.

– Palik tu man tą knygą kuriam laikui, kad galėčiau vienas daugiau iš jos paskaityti, – paprašė dėdė Filinas. – Galbūt Viešpats pasigailės manęs ir atleis mano didžiulę kaltę. Dabar paskaityk toliau tą vietą, kur mes sustojome. Aš atsinešiu savo giesmyną ir mes ką nors pagiedosim.

5. GERA MINTIS

„Nepamirškite svetingumo, nes per jį kai kurie, patys to nežinodami, buvo priėmę viešnagėn angelus“ (Žyd 13, 2).

Šitą svetingumą pajautė ir dėdė Filinas bei jo trobelės

gyventojai. Su Palkos Lezino atėjimu rodėsi, kad Dievo palaima įsiviešpatavo jų trobelėje. Palka jiems padėdavo palaikyti tvarką trobelėje.

– Žinote, – kalbėjo jis, – Viešpats Jėzus visuomet su mumis. Mes nežinom, kada Jis ateis pas mus ir kur panorės atsisėsti, todėl visuomet pas mus turi būti tvarka.

Steva jį išmokė groti fleita, ir dabar jis grodavo savo trenčiškas dainas. Kai Palka su kitais berniukais žaisdavo slėpynių ar žaidimą „paskutinė pora bėga“, jis išdykaudavo labiausiai. Bet kada jo paprašydavo paskaityti garsiai iš jo mylimos Knygos, jis surimtėdavo ir sėdėjo tarp jų, kaip kadais dvylikametis Jėzus šventykloje. Palka darė gerą įtaką Petruui. Petras kai kada būdavo užsispyręs ir nepaklusnus ir dėdei tekdavo jį bausti.

– Kodėl tu taip dažnai pykini dėdę? – tramdė jį Palka. – Pasakyk apie viską Viešpačiui Jėzui, pasakyk, kad velnias gundo tave, ir Jėzus išlaisvins tave nuo šio trūkumo.

Ondreika buvo švelnesnis ir protingesnis, jis visame kame pasitikėjo Palka. Jis tikėjo ir tuo, kad Viešpats Jėzus yra čia, kartu su jais, todėl reikia visuomet būti tvarkingu, švariu. Bet svarbiausia – reikia padovanoti Gelbėtojui savo širdį. Taip Jėzus Kristus turėjo dar vieną mažą mokinį, ir vėl išsipildė tai, dėl ko Jėzus kažkada meldėsi: „Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams. Taip, Tėve, nes tau taip patiko“ (Mt 11, 25 - 26).

Skaitant Biblijoje tą vietą, kur Viešpačiui Jėzui teko taip daug kentėti ir galų gale numirti, Ondreikai suspaudė širdį, ir jis suprato, kad Jėzui teko kentėti ir už jo nuodėmes.

Kartu su Palka jie pasimeldė, kad Viešpats Jėzus atlei-

stų jam jo nuodėmes. Taip Ondreika priėmė Jėzų į savo širdį. Jis jau daug pergyveno savo gyvenime: jo širdelė skaudėjo, kad nei tėvas, nei motina juo nesirūpina. Dažnai, kai niekas nematydavo, jis verkdamas. Jis dažnai svarstydavo, kas bus toliau su juo? Nejaugi jam visą laiką teks būti pas svetimus žmones? Ir kaip tik tada atsirado Palka Lezinas, kuris papasakojo apie gerąjį Jėzų, kuris myli ir jį, visų pamirštą Ondreiką, ir kuris nori visada būti su juo ir niekada jo nepaliks. Taip mažasis Ondreika surado nuostabųjį Draugą – Jėzų Kristų, ir jis stengėsi paklusti Jam.

– Ką mes darysim, jei Palka išvažiuos? – dažnai klausdavo dėdės Filino piemenys. – Nuo to laiko, kai jis pas mus apsigyveno, atrodo, kad ir saulė ryškiau ėmė šviesti.

– Taip, jis dievobaimingas berniukas, – pritarė atsidušęs dėdė Filinas.

Ak, juk pirmiausia jam pačiam jo labiausiai reikėjo. Ir su koku palengvėjimu jis atsiduso, kai nuo Palkos tėvo atėjo laiškas, kuriame Lesingas rašė, kad gal galės grįžti tik po šešių savaičių ir prašė dėdės Filino visą tą laiką palaikyti Palką pas save. Perskaitę laišką, visi šokinėjo iš džiaugsmo, bet labiausiai džiaugėsi Filinas.

Vakare, kai visi sėdėjo priešais piemens trobelę, o Palka grojo fleita, netikėtai pasirodė senasis daktaras. Fidelis, vizgindamas uodega, linksmi sutiko daktarą. Dunojus, kuris buvo visu ūgiu išsitęsęs prie savo mažojo šeimininko kojų, taip pat pakėlė galvą. Nei berniukai, nei Filinas nepastebėjo daktaro. Palka skaitė garsiai iš savo Knygos apie vieną turtingą poną, kuris dar nepažinojo Jėzaus. Palka skaitė: „Atvykęs į Jerichą, Jėzus ėjo per miestą. Ten buvo žmogus, vardu Zachiejus, muitininkų viršininkas ir

turtuolis. Jis troško pamatyti Jėzų, koks jis esąs, bet negalėjo per minią, nes pats buvo žemo ūgio. Zachiejus užbėgo priekin ir įlipo į šilkmedį, kad galėtų jį pamatyti, nes jis turėjo tenai praeiti. Atėjęs į tą vietą ir pažvelgęs aukštyn, Jėzus tarė: „Zachiejau, greit lipk žemyn! Man reikia šandien apsilankyti tavo namuose“. Šis skubiai nulipo ir su džiaugsmu priėmė jį. Tai matydami, visi murmėjo: „Pas nusidėjėlių nuėjo į svečius!“ O Zachiejus atsistojęs prabilo į Viešpatį: „Štai, Viešpatie, pusę savo turto atiduodu vargšams ir, jei ką nors nuskriaudžiau, gražinsiu keturgubai“. Jėzus tarė: „Į šiuos namus šiandien atėjo išganymas, nes ir jis yra Abraomo palikuonis. Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“ (Lk 19, 1 - 10).

Daktaras nustebeš pažiūrėjo į nepažįstamą berniuką, o taip pat į dėdę, kuris, neištaręs nė žodžio, nuėjo į trobą. Tuo metu Petras pastebėjo svečią ir kartu su Ondreika pribėgo prie jo. Jie supažindino jį su Palka, ir jis iškart daktarui patiko. Daktaras pasakė, ko atėjo: jis ieško namelio netoliese kelioms savaitėms vienai savo pacientei. Jai reikia tylos, gryno oro ir saulės.

– Paklausk, Palka, – kreipėsi Petras į draugą, – juk jūsų namelis dabar tuščias. Tėvas sugriš po šešių savaitių, o tu gyveni pas mus. Ten būtų damai labai gera ir patogu.

– Kaip tu galvoji, Palka, – paklausė daktaras, – ar sutiktų tavo tėvas išnuomoti namelį, jei jis mums tiks?

– Kaip jis gali nesutikti? – Berniuko akys švytėjo. – Argi ne taip sakė Viešpats Jėzus: „... buvau ligonis – mane aplankėte“ (Mt 25, 36). Jei jums namelis patiks, aš duosiu jums raktą. Tegul dama atvažiuoja.

Buvo jau per vėlu eiti ir apžiūrėti namelį, ir jie nuspren-

dė tai padaryti kitą dieną. Vakare daktaras dar ilgai kalbėjosi su dėde Filinu.

Prieš miegą dėdė Filinas nuėjo pažiūrėti berniukų, kaip ir kiekvieną vakarą. Mašliai palinkęs prie Ondreikos, jis ilgai žiūrėjo į jį. Kodėl? Berniukas dabar atrodė gerai, truputį įdegė saulėje. Matėsi, kad kalnų oras ir natūralus maistas jam į sveikatą. Visa tai jį stiprino. Jautėsi ir vidinė laimė, kurią jo širdelėn įdėjo Jėzus Kristus. Bet kodėl, nežiūrint į visa tai, dėdė Filinas jo gailėjo?

Naktį palijo, o rytą žolė ir medžių lapai buvo nusėti perlų lašeliais, kuriuose atsispindėjo saulė. Visa gamta sveikino Kūrėją! Kiekvienas paukštelis giesmininkas, kiekvienas vabalėlis ir dūzgiantis uodelis jungėsi į bendrą chorą. Kalnai dunksojo lyg didingas altorius. Niekas ir nesistebėjo, kai Palka, kaip šios mažos draugijos vadovas, uždainavo dainą. Petras klausiamai pažiūrėjo į daktarą, lyg klausdamas jo nuomonės. Ondreika savo sidabrinio švariu balsu jam pritarė, ir visame miške pasigirdo daina:

Džiaugsmas, džiaugsmas nepaliaujamai!

Džiauksimės visada!

Dievo duotas paguodos spindulys

Niekada neužges.

Dievas pats mus už rankų veda,

Padedą mums kelyje,

Saugo mus nuo vargų, kančių,

Įsiklauso į mūsų maldas.

Eisim Kristaus pėdomis,

Priglusim prie Jo rankų,

*Kad sunkumuose
Nepasiliktume be Jo.*

*Tikėjimo džiaugsmas, duodantis gyvenimą,
Tegul kaip saulė dega mumyse!
Myli nuodėmingus Visagalis
Ir gėrį mums dovanoja.*

Daktaras šią dainą žinojo iš vaikystės ir džiaugsmingai pritarė vaikų balsams.

– Pažiūrėkite, kaip viskas spinduliuoja aplink mus! – džiaugėsi Palka. – Kiekvieniame rasos lašelyje žėri didelės vaivorykštės. Tai Jėzaus rūbo kraštelis. Šitame tyliame vėjyje mes jaučiam Jo kvėpavimą. Jis labai artimas! Jis su mumis! Mes nematom Jo, kitaip negalėtume išverti Jo didybės. Koks vyras buvo Mozė! Ir net jis negalėjo išverti Viešpaties didybės. Gyvendami čia, žemėje, mes savo gyvenimu turime šlovinti Jo galybę. Aš galvoju, kad mes šiandien kaip tik ir darome tai, kas Viešpačiui Jėzui patinka. Mes ieškome būsto vienam iš Jo sergančių vaikų. Kas žino, gal ir čia pasireikš Viešpaties malonė ir garbė!

Daktaras meiliai juokėsi, žiūrėdamas į Palką.

– Tu, kaip matau, išminčius! Tai tas namelis ir yra tavo?

– Taip, taip! – linksmi patvirtino berniukai, o Dunojus buvo jau prie durų. – Jei jums čia patiks, tai mes atnešim malkų, vandens ir gėlių. Mes viską švariai sutvarkėme.

– Paklausk, Palka, bet juk tavo namelis labai tinka mano pacientei, – pastebėjo daktaras, apžiūrėjęs jį ir iš vidaus, ir iš išorės. – Aš liepsiu atvežti ką nors iš baldų, ant grindų patiesim kilimą, kad ligonė neperšaltų, jūsų lovą ir stalą pernešim į virtuvę, ten gyvens slaugė. Langai, tiesa,

kiek maži, bet jų net trys! Saulės šviesos, kuri patenka pro juos į kambarį, visai pakanka. O kaip aplink gražu! Koks įspūdingas slėnis, o už jo žalias kilimas ir aukšti kalnai! Šulinys irgi yra, gaila tik, kad suolelio nėra.

– O, mes paprašysim dėdės, kad atsiųstų Stevą, ir jis padarys gerą suolelį, – pasiūlė Ondreika. – Aš gi galiu vietoj jo bandą paganyti.

Daktaras paglostė auksinius berniuko plaukus.

– Aš mielai pažiūrėčiau, kaip tu su šituo susitvarkysi.

– O jam visai ir nereikia ganyti, – pasakė Palka. – Su tuo visai gerai susitvarko Belka ir Carajus, jie labai protingi šunys.

– Na, mes pažiūrėsime, ką dar galima būtų padaryti, bet suolelis tikrai reikalingas. O dabar aš norėčiau atsigerti vandens.

Palka atnešė puodelį, išpuoštą gražiais raštais, ir tokį pat ašotį. Atsigėrę jie atsisėdo prie upelio ir grožėjosi puikiu vaizdu. Daktaras išėmė sūrio ir duonos. Dėdė Filinas nei vieno nepamiršo, net Dunojus ir Fidelis gavo savo dalį. Visi mielai valgė, ir šitas paprastas užkandis buvo labai skanus. Daktaras matė, su koku apetitu patenkinti jo palydovai kirto šį paprastą maistą.

– Palka, – kreipėsi daktaras į berniuką, – tu sakei, kad norite atnešti į trobelę malkų. Šito nereikia. Aš liepsiu atvežti vežimą malkų ir jas sukapti. Bet jeigu jūs norite priskinti gėlių, tai būtų labai malonu iš jūsų pusės. Ir dar: mano pacientė kiekvieną dieną turi gerti rūgusį pieną. Kol ji silpna, jūs galėtumėte kiekvieną rytą jai atnešti pieno. Kada ji pasitaisys ir sustiprės, ji galės pati pas jus ateiti. Na, susitarėm? Ar galite jūs man padėti, kad dama greičiau pasveiktų?

Visi mielai buvo pasiruošę padėti.

– Aš jums dabar truputį papasakosiu apie ją. Ilgus metus ji ištisas naktis negalėjo miegoti. Todėl dabar jai trūksta miego. Ji norėtų dabar tai atsiimti, bet negali. Ji nelaiminga moteris, daug iškentėjo. Bus gerai, jei jūs padėsite man ją pralinksinti, ji tada greičiau pasveiks.

– O ta dama ar moka slovakiškai? – rimtai paklausė Palka.

– Tu protingas berniukas. Apie tai aš visai nepagalvojau. Bet palauk, aš kažkaip girdėjau, kad ji kalbėjo čekiškai, kai pirkė apelsinus. Galvoju, kad jūs vieni kitus suprasite. Na kaip, padėsite man?

– Mielai, mielai! – užtikrino vienbalsiai berniukai. – Jeigu tik dėdė leis.

Berniukai grįžo į namus labai gerai nusiteikę. Daktaras su jais atsisveikino prie uolos ir perdavė dėdei smulkiai prirašytą popierių. Perskaitęs dėdė Filinas pritariamai sulinksėjo. Jis pasiuntė Stevą, kad padarytų suolelį ir leido berniukams kiekvieną dieną nešti ligonei rūgusį pieną ir gėles.

6. LINKSMIEJI PAGALBININKAI

Ir vėl atėjo sekmadienis. Į bažnyčią iš piemens trobelės gyventojų nėjo niekas. Ryta jie visi kartu perskaitė skyrių iš Dievo Žodžio, pagiedojo ir pasimeldė, o po to kiekvienas nuėjo savais reikalais. Filiną pakvietė pas pilies valdytoją. Berniukai norėjo nueiti pas Palką į namelį, bet jie neturėjo rakto. Jis buvo pas daktarą. Ir vis dėlto jie norėjo sužinoti, ar jau atvežtos malkos. Niekas negali aprašyti jų nuostabos, kai, priėję prie trobelės, pamatė, kad jos langai plačiai atverti, o ant virtuvės lango sėdi didelis baltas katinas. Jo kailis buvo minkštas, aksominis, didelės apvalios akys, o ant kaklo – graži juostelė, ant kurios kabėjo paausiuotas varpelis. Pamatę katina, berniukai apsidžiaugė, kad su jais nebuvo šunų. Fidelis buvo kažkur su savo šeimininku, o Dunojus lakstė po mišką.

– O, čia jau kažkas apsigyveno?! – nustebo Ondreika.

– Aišku, juk katinas vienas nesėdėtų, – patvirtino Palka.

Jie tyliai apėjo aplink namą. Kieme buvo sudėtos smulkiai sukapotos malkos. Pasitarę jie nutarė nueiti gėlių, o tuo metu gal kas nors pasirodys. Kai jie grįžo su didžiule puokšte gėlių, pastebėjo, kad durys atdaros, o iš kamino rūksta dūmai.

Ir čia ant slenksčio pasirodė pagyvenusi moteris juodu chalatu ir balta kepuraitė. Jos geraširdis veidas buvo susirūpinęs, o žvilgsnis lyg sakė: „Nuo ko gi aš turiu pradėti? Ką man daryti?“

– Tikriausiai jai ko nors reikia, – pasakė Palka.

Berniukai priėjo prie trobelės ir pasisveikino su moterim. Ji atsakė į jų pasveikinimą čekiškai. Nustebusi ji žiūrėjo į berniukus ir jų dideles puokštes, ir jos geras veidas nušvito.

– Jūs tikriausiai esate tos ligotos damos slaugė? – pradėjo kalbą Palka. – Mes pažadėjom daktarui, kad atnešim gėlių. Štai mes ir priskynėm jų. Jos truputį apvyto, bet vandenyje atsigaus.

– Dėkoju jums! Tai pradžiugins mano ponią, – pasakė moteris, paėmusi iš berniukų gėles ir pamerkusi į vandenį.

– Jūs neseniai atvykote čionai ir dar turbūt nesusipažinot su vietove. Tikriausiai jums gali prireikti ko nors, ko kalnuose nėra, – pastebėjo susirūpinęs Palka. – Jūs tik pasakykit mums, mes mielai jums padėsime.

– Aš būsiu labai dėkinga, vaikai, jei jūs man padėsite. Mes visko atsivežėm, tik druskos ir sviesto neturim, nes mūsų maišas su maistu netyčia liko vagone. Mes turėjom atvažiuoti čionai ryt rytą, o atvažiavome vakar vakare. Todėl ponas daktaras mūsų negalėjo sutikti, o aš čia dar neapsižiūrėjau.

– O, druskos ir sviesto mes jums tuoj gausim! Mūsų trobelė visai netoliese, – atsakė Petras. – Rūgęs pienas taip pat turėtų būti paruoštas. Einam, Ondreika!

– Iš piemens trobelės?.. Pienas ir duona?.. – nustebė moteris.

– Tai iš mūsų, – paaiškino Ondreika. – Mes turime eiti, kad jūs laiku viską gautumėte.

– O aš kol kas pasiliksiu čia, – pasakė Palka. – Šis namelis yra mano tėvo, ir aš galiu parodyti, kaip geriau įsikurti.

– Ak, štai kaip! Tai jūsų namelis? Tada tu tikrai galėsi patarti, kur sudėti mūsų daiktus. Kuo tu vardu?

– Palka Lezinas, kitas berniukas – Petras, o trečiasis – Ondreika Gemerskis.

– Kaip trečiojo berniuko vardas? – dar kartą paklausė moteris.

– Gemerskis. Šios trys ganyklos kalnų slėniuose priklauso jo tėvui. Ponas daktaras Ondreiką atsiuntė dėdei Filinui, kad jis kiek pasitaisytų. Jis buvo labai silpnas, bet nuo to laiko, kai jis pas dėdę Filiną, pasveiko ir sustiprėjo. Bet kaip gyvena jūsų dama? Ar naktį ji miegojo?

– Ak, mano ponija! Kad ji tik žinotų... – atsiduso moteris. – Ar miegojo naktį, aš nežinau, bet dabar ji miega taip kietai, kad seniai taip buvo bemiegojusi. Na einam, Palka, mes tylutėliai įeisime į vidų.

Gerai, kad tarp virtuvės ir svetainės buvo prieangis, todėl ne taip girdėjosi, kas darosi viduj. Moteriškė surado gerą pagalbininką. Iš virtuvės, kuri dabar buvo panaši į turgų, jie išnešė dėžes, lagaminus, antklodes, rūbus ir viską sudėjo į kamaraitę. Apie ją moteris net nežinojo. Kai kuriuos daiktus išdėstė ant lentynų, kurias padarė Lezinas, kitus sukabino ant sienų. Dėžę su indais ir virtuvės rakan-dais teta jau buvo išpakavusi. Kai ką Palka pastatė į spintutę, kitką sukabino virš židinio. Po to, paėmęs šluotą, iššlavė virtuvę, nes, nešant ir išpakuojant daiktus, prisinešė daug dulkių ir šiukšlių. Po to stalą užtiesė staltiese, nubėgo šaltinio vandens ir pastatė ąsotį su gėlėmis ant stalo.

Kai viskas buvo baigta, atėjo jo draugai, įraudę ir suplušę nuo greito ėjimo. Ondreika nešė apvalų, šiaudais apipintą ąsotį su siauru kakleliu ir pieno ąsotį su dangteliu, o Petras ant pečių nešė didelį sunkų ryšulį.

Kai moteris sugrižo iš svetainės, nepatikėjo savo akim: ant stalo gulėjo juodos duonos kepalas, stovėjo nauja dru-

skinė su druska, vienoje lėkštelėje buvo sūris, kitoje – šviesiai geltonas sviestas, o šalia pieno ąsotis. Krosnyje linksmi traškėjo malkos, žybčiojo ugnis. Berniukai sėdėjo ant suolo po langu, o Palka stovėjo prieš juos.

– Kaip, vaikai, jūs jau čia?! – nustebusi sušuko moteris.
– Ir ko tik jūs neprinešėte?!

– Tiktai to, ko jūs norėjote, – atsakė Petras. – Šitame puodelyje rūgštus pienas, o šitame ąsotyje – saldus. Ondreika pagalvojo, kad galbūt rūgštus pienas poniai nepatiks, ir jūs tada galėsite išvirti jai kavos... Jis taip pat paėmė sviesto ir sūrio, jis juk tam turi teisę, nes viskas po to priklausys jam.

Petras didžiavosi Ondreika. Berniukai, pamatę moters akyse ašaras, nustebo. Ji nusišluosė jas ir pabučiavo mažuosius pagalbininkus.

– Tu teigus, Ondreika, šiandien aš išvirsiu kavos, ir jūs su manim visi papusryčiausite. Tuo tarpu gal ir mano ponija atsibus.

Kol virė kava, vaikai sužinojo, kad moteris vardu Moravec, bet jie gali vadinti ją „teta“. Ji papasakojo jiems, kad gimė Erchebirge, lygiai tokiame pat namelyje. Po to jos tėvai emigravo į Ameriką, ten ji ištekėjo, bet po to, kai neteko vyro ir dukters, štai jau dešimt metų tarnauja pas poniją, ją slaugo, prižiūri, kaip savo tikrą dukrą.

Nespėjo berniukai nė apsidairyti, kai prieš kiekvieną jų stovėjo gražus kvapnios kavos puodelis, o šalia – didelis gabalas pyrago. O pamestas maišas su maistu vis dėlto atsirado, kitaip jie būtų neparagavę tokio puikaus pyrago.

Tik jie baigė pusryčiauti, kai iš svetainės pasigirdo varpelio skambesys. Teta, kaip jauniklė, nubėgo.

– Mums reikia eiti, – pasakė Petras.

Ondreika pažvelgė į Palką ir laukė, ką jis pasakys. O Palkai tuo metu pavyko susidraugauti su ponios kate. Ji tupėjo šalia jo ir, panašiai kaip voveraitė, savo letenėlėmis ėmė iš jo rankų kavoje pamirkytus pyrago likučius.

– Mes negalime palikti neplautų indų. Tetai reikia padėti, nes ji čia viena, – pasakė Palka ir, nešinas dubeniu, nubėgo vandens.

Petras tuo metu nuėjo malkų. Ondreika buvo virtuvėje ir žaidė su kate. Ir staiga atsiradė durys, pradžioj išgirdo tetos balsą, o po to ir kitą balsą... Kraujas plūstelėjo Ondreikos širdin. Jam atrodė, kad tas balsas atsklinda iš paslaptingos ir tolimos prisiminimų šalies... Ką ji kalbėjo, jis nesuprato. Katė ištrūko iš jo rankų ir nubėgo durų link. Durys buvo vos praviros, ji atidarė jas letenėle ir dingo svetainėje. Ondreika buvo taip užsigalvėjęs, kad šito net nepastebėjo. Ir atsipeikėjo jis, kai sugrįžo berniukai. Palka išplovė indus, Petras padėjo sušluostyti ir, viską sutvarkę kaip tik galėjo, paslapčia išslinko iš kambario.

7. PAŽINO VIENAS KITA

Septynios dienos... Kartu koks trumpas ir tuo pačiu ilgas laiko tarpas! Ko tik negalima pergyventi per tiek dienų. Kartais pagalvoji: nejaugi visa tai praėjo?

Taip ir Ondreika Gemerskis, vienišas žingsniuodamas mišku, galvojo, ar visa tai, ką jis pergyveno per paskutines

dienas, buvo iš tikrųjų ar tik svajonės? Ne, tai buvo tikrovė! Serganti dama jau atvažiavo ir gyveno Palkos trobelėje. Bet Ondreikai nė karto neteko jos matyti, nors jau tris kartus nešė rūgštų piena. Teta visada sakydavo, kad ponija miega, ir ji turi daug miegoti. Ak, kodėl ji miega būtent tada, kada jis ateina? Su Petru ji net kalbėjo ir dar padovanojo dėžutę saldumynų. Palka jai jau skaitė iš savo knygelės. Jis pasakė, kad ji tokia pat graži, kaip ir jo mamytė. Tik Ondreika dar jos namatė. Kiek jis jau meldėsi dėl to! Ir šiandien rytą jis meldėsi, kad ji, jam atėjus, nemiegotų, kad pagaliau pamatytų ją ir nors pasisveikintų. Paskutiniu metu jauni piemenys ir Steva duodavo suprasti, kad šitos ganyklos priklauso jo tėvui, o kartu ir jam. Ir kada jie duodavo jam sūrį ir sviestą, skirtą damai, tai negailėdavo: „Imk, juk čia viskas tavo!“ Ši mintis jam labai patiko. „Čia viskas mūsų! Jeigu Palka turi teisę sakyti: mūsų trobelė, – tai kodėl jis, Ondreika, negali sakyti: mūsų ganyklos, mūsų žemės, mūsų miškai! Reiškia, šita dama atvažiavo pas mus, nors gyvena Palkos namelyje, – galvojo berniukas. – Kai ji truputį sustiprės, ji pati ateis rūgštaus pieno“.

Tokių minčių apimtas, Ondreika net nepastebėjo, kaip priėjo kryžkele, iš kur vienas takelis vedė prie uolos, o kitas – prie mažojo namelio slėnyje. Oras buvo gairus ir švarus, nuo ganyklos girdėjosi varpelių skambėjimas. „Tai ėriukai dūksta, jų varpelių skambėjimas kitoks negu kitų“, – nusišypsojęs pagalvojo Ondreika ir nubėgo link suoloelio truputį pailsėti. Bet, jo nustebimui, jis jau buvo užimtas. Nei viena miškų fėja, apie kurias pasakojo jam Steva, negalėjo būti puikesnė už tą, kurią dabar jis matė. O, kokia ji buvo graži! Suolelis, ant kurio ji sėdėjo, buvo

užklotas kilimu, prie šono gulėjo tokia pat pagalvė, į kurią rėmėsi balta moters ranka. Ji žiūrėjo į tolumą.

Berniukas pastatė ąsotį ant žemės ir, sudėjęs rankas lyg maldai, žiūrėjo į tą mielą išblyškusį veidą. Ir vėl jam atrodė, lyg kažkas ima jį į savo glėbį ir neša į tolimą prisiminimų šalį... Dama vis dar nematė berniuko. O gaila! Šeštadienį daktaras padovanojo jam naują kostiumą, beveik tokį kaip Palkos: palaidinę su plačiomis rankovėmis, siauras kelnytes, aukštus batelius, apvalią kepuraitę ir mažą megztą striukelę. Petras irgi gavo kostiumą, kokį paprastai čia dėvi vietiniai. Ondreika džiaugėsi, kad dabar jis nesiskyrė nuo savo draugų. O ir vakar bažnyčioje į jį daug kas žiūrėjo.

O, kad dama pažiūrėtų į jo pusę! Bet ji vis dar žiūrėjo į tolį. Taip, tai ji gyveno Palkos trobelėje! O kas dar kitas galėjo sėdėti ant šito suolo? Su ja buvo ir balta katytė. Reiškia, dama jau atsikėlė, o jis tik dabar atnešė jai pusryčius! Nejau jis pavėlavo? Rūgštų pieną juk dar reikia pašildyti. Kada gi ji pusryčiaus?

Įsidrąsinęs Ondreika pasisveikino su ja. Moteris krūptelėjo ir pažiūrėjo į nedrąsiai artėjantį berniuką.

– Labas rytas, – prakalbo Ondreika nusilenkdamas. – Aš atnešiau jums rūgštų pieną, bet tikriausiai truputį pavėlavau. Aš labai skubėjau, nepykit prašau!

– Tu atnešei man pieno? – paklausė nustebusi dama. Ji atsikėlė iš savo vietos ir paėmė iš jo rankų sunkų ąsotį. – O, jis pernelyg sunkus tau!

– Oi, ne! – droviai paprieštaravo berniukas, žiūrėdamas didelėmis akimis į damą.

O, koks laimingas buvo jis, kad pagaliau pamatė ją. Ji kalba su juo ir net paėmė jį už rankos!..

– Kuo tu vardu?

– Ondreika.

– Tu taip pat gyveni čia, ganykloje?

– Taip, aš gyvenu pas dėdę Filiną. Man ten labai patinka.

Dama su berniuku nuėjo prie namelio. Ašotį ji nešė pati. Ji buvo vidutinio ūgio, bet laikysena ir judesiais buvo panaši į kunigaikštienę.

– O kodėl Petras arba Palka neatnešė rūgpienio? – paklausė jį, stengdamasi įtraukti Ondreiką į pokalbį.

– Mes nešam paeiliui.

– Paeiliui? Bet aš tavęs nė karto namačiau!

– Aš jau trečią kartą atnešu pieną, bet jūs visą laiką miegate.

– Štai kaip? Reiškia, aš tavo apsilankymą pramiegojau? Na tai šiandien aš tave negreit išleisiu. Tu turi pas mane pailsėti ir su manim papusryčiauti. Pažiūrėk, teta jau mūsų laukia!

Nudžiugusi dama priėjo prie tetos ir atidavė jai ašotį.

– Pažiūrėkite, kas šiandien atnešė mums pieną. Jūs, žinoma, jau pažįstami, bet mes šiandien susitikom pirmą kartą. Aš prašau mano svečią pavaišinti gerais pusryčiais.

Tetos rankos truputį drebėjo, kai ji ėmė ašotį. Pasakius, kad paskubės pašildyti rūgpienį, ji įėjo į trobelę. O, koks laimingas buvo Ondreika, kad Viešpats išklausė jo maldą! Petras kalbėdavosi su dama tik virtuvėje, o jį nusivedė į svetainę! Kaip ten buvo gražu: pliušinis kilimas, įvairūs brangūs daiktai, – beveik kaip Gemerskių pilyje. Jis sėdėjo su ja ant sofos ir vartė didelę knygą su paveikslėliais. Tai buvo gražūs miestų ir jų apylinkių vaizdai. Ji rodė juos, pasakodama ir vardindama juos.

– Jūs visuose tuose miestuose buvote? – išdrįso paklausti berniukas.

Ji nuliūdo.

– Taip, Ondreika! Bet dabar turiu aš vienintelį norą ir siekį: visam laikui pasilikti kalnuose, pamiršti tą piktą pasaulį ir niekada jo daugiau namatyti.

Teta atnešė pusryčius, ir jie atsisėdo už gražiai padengto stalo. Prieš valgį jis dabar visuomet meldėsi, taip padarė ir dabar. Ir iš džiaugsmo, perpildžiusio jo širdį, jis pridūrė: „Dėkoju Tau, brangusis Jėzau, kad išgirdai mano malda“.

Dama jau buvo prilietusi pieno stiklinę prie burnos, bet, išgirdusi Ondreikos malda, padėjo ją atgal ir lyg sugėdinta nuleido galvą. Ašara pakibo ant jos ilgų blakstienų.

Kai jie papusryčiavo, dama netikėtai Ondreiką paklausė, ko jis prašė Jėzaus? Jis prisipažino jai, kad seniai norėjo ją pamatyti ir dažnai to pavydėjo draugams. Dabar jo noras išsipildė, ir jis dėkingas už tai Jėzui. Jis paprašė, kad leistų pažiūrėti dar vieną knygą, kuri gulėjo ant stalelio. Ten buvo tik nuotraukos. Iš po savo ilgų blakstienų jis pažvelgė į damą. Daugelyje nuotraukų buvo dama, tik su labai keistais rūbais. Vienoje nuotraukoje ji vilkėjo plačią mantiją, o ant galvos buvo karūna. Apačioje buvo parašyta: „Meri Slavkovskaja Marijos Stiuart rolėje“. Ondreika ilgai žiūrėjo į nuotraukas.

– Kodėl tu taip atidžiai žiūrinėjai nuotraukas? – paklausė dama, glostydama jo garbanas.

– Tai visur jūs? Reiškia, jūs vaidinate teatre?

Ji nustebusi pažvelgė į jį.

– Nejaugi tu jau žinai, kas yra teatras? Argi tu kada nors ten buvai?

– Ne, – berniukas nuliūdo.

– Kas tau, Ondreika? – paklausė ji ir apkabino berniuką.

– Ak, mano mama tikriausiai irgi nufotografuota tokiose nuotraukose.

– Tavo mama? – paklausė nustebusi dama. – Argi ji ne valstietė?

– O, ne! – Berniuko akys nušvito. – Ji įžymi dainininkė. Bet aš jos tikriausiai niekada nebepamatysiu, nes ji seniai mane pamiršo. Aš nieko neturiu, nors mano tėvai ir gyvi. Aš ilgai liūdėjau dėl to. Bet nuo to laiko, kai su mumis Palka, aš priėmiau į savo širdį Jėzų Kristų ir nebesijaučiu toks vienišas ir apleistas, nes žinau: Jėzus myli mane, Jis su manim...

Berniukas nutilo, nes dama staiga išbalo, ranka, kuria buvo jį apkabinusi, nusviro, ir gilus atodūsis išsiveržė iš jos lūpų.

– Teta!.. – suriko išsigandęs berniukas.

Laimei, į kambarį greit įbėgo teta Moravec. Ji sudrėkino mirtinai išblyškusią damos veidą vandeniu ir davė pauostyti vaistų. Po galva pakišo pagalvę ir užkėlė kojas ant sofos. Po kiek laiko dama atgavo sąmonę.

Teta tuoj paėmė Ondreiką už rankos ir išvedė į virtuvę. Į jo klausimus ji tik atsakė, kad dama labai silpna ir jai reikia poilsio. Ondreika turėjo papasakoti, apie ką kalbėjo su dama. Teta dūsavo ir glostė berniuko galvą, sakydama: „Taip turėjo atsitikti, ir kuo anksčiau, tuo geriau!“ Ji nesišstengė ilgiau Ondreikos sulaikyti, kai šis pasakė, kad turi eiti namo. Tik ašočio nešti jam neleido.

– Atsiųsk pas mus po pietų Palką. Jis žadėjo mano ponią palydėti iki piemens trobelės. Nuo rytojaus dienos ji turi pati ateiti į ganyklą ir ten gerti rūgštų pieną, taip pasakė ponas daktaras.

– Bet juk ji serga, – pasakė susirūpinęs berniukas.

– Ji daugiau nebeserga, tik silpna, o tą silpnumą ji turi įveikti.

Ak, nėra pasaulyje laimės be sielvarto. Jei jo susitikimas su dama nebūtų taip baisiai pasibaigęs, jis būtų grįžęs į namus laimingas ir išdidus. Dėdė Filinas rado jį verkiantį miške. Užsikėlė jį ant savo stiprių pečių ir nunešė namo. Einant Ondreika jam viską papasakojo, ir Filinas sužinojo jo sielvarto priežastį.

– Dėde, aš tikriausiai jai pasakiau ką nors blogo, nors aš nežinau, ką būtent, ir ji todėl taip nuliūdo, – kūkčiodamas kalbėjo Ondreika.

– Neverk, – ramino jį dėdė. – Tu pasakei tai, ką tau Viešpats įdėjo į lūpas. Dar šiandien iki jos atėjimo čia viskas susitvarkys.

Dėdė Filinas atnešė pavargusį berniuką į savo kambarį, paguldęs į lovą, prisėdo ant kraštelio. Jis dar ilgai sėdėjo prie jo, glostydamas jo plaukus. Greitai Ondreika saldžiai užmigo. Liūdnai pažvelgęs į jį, dėdė Filinas tyliai išėjo. Po pusvalandžio piemenys matė dėdę, apsirengusį šventiškai ir einantį uolos link. Jie galvojo, kad jis eina į miestą ir nustebo, nes jis ten buvo tik vakar.

Tuo pat metu Palkos namelyje buvo girdėti verksmas, kuris ne taip greit ir lengvai nutilo, nors teta Moravec labai stengėsi. Kūkčiodama dama kalbėjo: „Jis buvo čia, mano mažas brangus sūnelis, ir aš to nežinojau! Jis tą sunkų ašotį atnešė man pats... ir kaip jis galėjo manęs nepažinti! Juk pati aš jo neatpažinau! Jis mano, kad mama jį visai pamiršo... Bet tai netiesa! Visos pasaulio grožybės negalėjo man atstoti jo! Jo, mano prarastos brangenybės! Tėve, mano tėve! O, jeigu tu žinotum, kas pasidarė su tavo

dukra! Tu mokei ją sudėti rankas maldai, bet ji tai pamiršo!.. Aš išdaviau savo vyrą. Aš – žiauri motina! Jeigu tu žinotum, kad visi tavo perspėjimai išsipildė...“

Moteris dar labiau pravirko. Išgirdusi prieangyje žingsnius, teta išėjo. Po kiek laiko sugrižusi paklausė, ar galėtų ponია priimti senąją Filiną. Jis atėjo su ja labai rimtai pasikalbėti. Po minutės piemuo sėdėjo svetainėje.

– Aš, ponია Slavkovskaja, atėjau pas jus, – pradėjo jis griežtai. – Nuodėmei, kurią jūs padarėte Ondreikai, turi būti padarytas galas. Daktaras man pasakė, kad jūs – jo mama, o mano ponas yra jo tėvas. Ir ką gi! Švelnios meilės trokštantis vaikas turi augti, kaip sakoma: „Nei tėvelio, nei mamos, nei seselės, nei brolelio. Tai kodėl tu, dalele mano, tokia karti?“

Jo balsas buvo griežtas. Dama maldaujamai paklausė jo:

– Ką gi man daryti? Juk jie atėmė iš manęs jį ir priteisė Gemerskiui. Mano advokatas padarė viską, kas tik nuo jo priklausė, ir viskas veltui.

– O ar dabar jūs mylėtumėte ir rūpintumėtės juo, kaip dera tikrai motinai, jeigu mano ponas jį jums gražintų.

– Ar aš galėčiau? O! Aš net nenusipelniau to, kad manęs taip klaustų. Norit tikėkit, norit ne, bet aš atiduosiu viską, kad tik jį atgauti. Juk jis myli mane, nors aš to ir neverta.

– Taip, jis jus myli, kaip tik gali mylėti vaikas. Todėl aš ir atėjau pas jus. Dievas duoda jums galimybę šiandien arba niekad atgauti jūsų brangenybę. Jūsų buvęs vyras turi didelių skolų. Valdytojas gavo įsakymą slapta parduoti dvarą. Jei jūs turite pakankamai pinigų, o daktaras minėjo, kad turite, tada galite nusipirkti jį iš pirmųjų rankų, kol jis nepakliuvo į vertelgų rankas. Kada jūsų advokatas praneš Gemerskiui, kad jūs perkate dvarą ir užrašote

jį sūnaus vardu, sūnus liks pas jus. Gemerskis visą laiką sakydavo, kad dvaras liks Ondreikai, nes jis jo pirmagimis, ir apie tai žino visi. Ir jeigu šis dvaras liks buvusio šeimininko sūnui, tame nieko nėra gėdingo. Jei bus protinai valdomas, duos daug pelno ir net daugiau, negu dabar. Jei jūs dabar ir išleisite didelę sumą pinigų, jis, aišku, ir bus to vertas.

– Ak, dėde Filinai! – Moteris įsikibo į dėdės rankas. – Kaip aš dėkinga jums už gerą ir išmintingą patarimą! Kaip man atsidėkoti jums. Aš nežinau, ar užteks man gryno kapitalo, o jei ne, tai aš turiu brangenybių, ir man nebus sunku apmokėti už dvarą. Kai kas dar ir liks pradžiai. Negaliu pasakyti, kad neturiu jokio patyrimo, kaip vesti ūkį. Juk aš fermerio dukra. Bet kas nupirks dvarą? Mano advokatas išvykęs.

– Mes kreipsimės į poną daktarą. Jūs kartu nuvažiuosite pas pilies valdytoją ir ten dėl visko susitarsite. Jis gavo nurodymą, neskelbiant viešai, parduoti pilį. Kai dvaras bus jūsų, pradėkite rūpintis ir berniuku. Bent aš taip manau. Bet Ondreikai dar šiandien jūs turite pasakyti visą teisybę, kad jis daugiau nesikankintų. Ateikit šiandien po pietų. Aš atsiųsiu Palką, kad jus palydėtų.

Filinas atsistojo.

– Aš šiandien dar nebūčiau ėjęs pas jus, nes jūs dar silpna, bet negalima delsti dėl pilies pardavimo, ir Ondreika labai graudžiai verkė. Jis galvoja, kad pasakė jums kažką blogo ir dėl to jūs apalpote. Betniukas labai švelnus. Jam reikia ne tik fiziškai sustiprėti, jo širdis trokšta motinos švelnumo... Ir taip, Viešpats su jumis!

– Dėde Filinai! – Moteris pastojo jam kelią. – Ar žinot, kodėl aš išsiskyriau su Gemerskiu? O gal jūs galvojate,

kad palikau jį dėl to, kad buvau neištikima, ar kad buvau dainininkė?

– Ponas daktaras pasakė man, kad mano ponas su jumis pasielgė nesąžiningai. Kitkas manęs neliečia. Kiekvienam iš mūsų pakanka savų kalčių. Dievas mato mus ir žino. „Neteiskite ir nebūsite teisiami...“

Paprastai grubus Filino balsas, tariant paskutinius žodžius, sušvelnėjo. Jis ištiesė moteriai ranką ir išėjo.

* * *

– Dėde Filinai! Jūs jau grįžtate iš miesto? – pasigirdo šalia balsas.

Priešais jį stovėjo Palka ir laikė rankose ryšulėlį su grybais.

– Aš mieste nebuvau, Palka. O ką tu čia veiki?

Filinas atsisėdo ant samanoto kelmo. Berniukas prigulė šalia.

– Aš nešiau Stevai laišką, kurį miškininko berniūkštis prašė perduoti nuo jo motinos. Steva labai nudžiugo, kad jo motina vėl sveika, juk ji sirgo. Ačiū Dievui!

– Aš taip pat džiaugiuos, ji puiki moteris! Jeigu sūnus neturi motinos, tai kartu netenka ir tėvynės, – susimąstęs pasakė Filinas. – Kur tu radai tokių grybų?

– Tiesa, puikūs? Man jie iš karto patiko. Jaška juos paruoš mums vakarienei.

– Teisingai, bet atrink pačius geriausius ir po pietų nunešk moterims į jų namelį. Jos labai apsidžiaugs.

– O aš tikrai turiu atvesti damą? Ar nebus jai per toli? – paklausė berniukas susirūpinęs.

– Aš nemanau, jūs eisite iš lėto.
– Bet jei ji vis dėlto nesugebės, dėde?
– Aš ją dabar mačiau ir iš ten grįžtu.
– Štai kaip! Jūs ją matėte? Jūs užėjote pas ją, grįžtant iš miesto?

Dėdė truputį patylėjo, kažką apgalvodamas.

– Palka, aš noriu tau kai ką pasakyti. Jei Dievas leis, tu man padėsi vienam sunkiam reikalui?

– Mielai, jūs tik pasakykite!

– Ondreikos tėvas – šių ganyklų savininkas. Tu tai žinai?

– Taip, aš tai žinau.

– O ta puiki dama, – jis parodė Lezino namelio link, – jo motina.

– Ką?! – sušuko pašokęs Palka. Ką jūs pasakėt? Jo motina? Kodėl jie ne kartu, ir Ondreika ne su jais?

– Todėl, kad jie išsituokę, ir jau keli metai ponas Gemerskis turi kitą žmoną.

Palka atsiklaupė ant kelių prieš senąjį piemenį.

– Argi Viešpats Jėzus leido jiems taip elgtis? Juk Biblijoje parašyta, kad to daryti negalima.

– Žinai, Palka, daug kas pasaulyje daroma, ko Dievas nenori, taip ir čia. Aš žinau, kad tai nuodėmė, bet jei jau taip atsitiko, nieko nepadarysi. Dar iki vedybų dama buvo įžymi dainininkė Amerikoje. Ji buvo labai graži, ji ir šiandien dar puikiai atrodo. Gemerskis vedė ją ir atvežė į Europą pas savo artimuosius. Giminės ant jo supyko, nes ji nebuvo bajorų kilmės. Jie su ja elgėsi labai nemaloniai, bet ir jis neparodė jai reikiamo dėmesio. Kiek aš jį pažįstu, jis ne iš tų, kuris gintų savo žmoną. Galbūt jis ir gailėjosi, kad nevedė kokios grafitės. Kas tarp jų buvo, aš nežinau.

Bet, kiek man žinoma, vieną dieną, kai jo nebuvo, ji pasiėmė berniuką ir išėjo iš namų. Jie tuo metu gyveno Budapešte. Pinigų ji nedaug turėjo, o išlaikyti turėjo ir save, ir berniuką. Todėl ji vėl grįžo į teatrą. Gemerskis ją apskundė, kad ji paliko jį ir nenorėjo sugrįžti. Prasidėjo procesas, ir santuoka buvo nutraukta. Berniuką priteisė tėvui ir, pagaliau, jis atsidūrė pas mus. Kol berniukas buvo pas žmones, kuriems globon buvo atidavusi motina, apie ją girdėjo tiktai gera. Bet kai papuolė pas žmones, kuriems ji buvo atidavęs tėvas, nieko gero apie savo motiną negirdėjo. Berniukas visai galvojo apie motiną, bet vis vien jis veržiasi pas ją ir ilgisi jos. Todėl dabar aš buvau pas damą ir patariau jai, kaip vėl susigrąžinti berniuką, ir prašiau, kad ji prisipažintų, jog yra jo mama. Aš tau visa tai papasakojau dėl to, kad tu paruoštum Ondreiką jų susitikimui. Pasakyk jam, kas šiandien pas mus ateis.

Aplink buvo tylu. Dėdė pažiūrėjo į užsigalvojusį berniuką.

– Ar tu, Palka, pasakysi jam visa tai?

– Taip, dėde. Bet prieš tai aš turiu pas Viešpatį Jėzų paprašyti jėgų, nes tai – nelengvas uždavinys. Tik gerai, kad Ondreika jau priklauso Jėzui. Jis ir savo motinai padės rasti kelią pas Jį.

– Tu protingas berniukas, – pasakė senas piemuo.

– Bet, dėde Filinai, – vėl prakalbo Palka, – kada jūs man galiausiai pasakysite, kad priklausote Viešpačiui Jėzui?

Maldaujantis švelnus berniuko balsas net išspaudė ašaras vyro akyse.

– Aš ir pats nežinau, ką tau į tai atsakyti, mano berniuk. Man ir pačiam keista: nuo to laiko, kai aš kažkada pasielgiau taip, kaip Zachiejus, jaučiu, lyg didelis kalnas būtų

nusiritęs nuo manęs, ir, rodos, kad Jis gyvena mano širdyje ir atveria man akis. Dabar aš nežinau, mano berniuk, ką dar aš turiu padaryti.

– Ok, dėde! – sušuko Palka, šokinėdamas iš džiaugsmo. – Jūs jau priėmėte Jį! Jis nuėmė nuo jūsų našta ir ją neša Pats.

– Ką tu sakai, berniuk?! – sušuko nustebęs Filinas. – Ir tai viskas?

– Taip, tai viskas. Mes turime tik Juo tikėti ir Juo pasitikėti. Jūs gi žinote, ką Jis sako: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu! Imkite ant savo pečių mano jungą ir mokykitės iš Manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies, ir jūs rasite savo sieloms atgaivą. Mano jungas švelnus, mano našta lengva“ (Mt 11, 28 - 30). Štai jūs pas Jį atėjote, ir Jis jus priėmė!

– Aš tikiu, mano berniuk. Aš tikiu ir viską suprantu, kaip ir Zachiejus. Jis atėjo ieškoti ir gelbėti, kas pražuvę. Jis ir manęs, puolusio nusidėjėlio, ieškojo, ir aš leidau Jam mane surasti.

Kada jie po kiek laiko atsiklaupė, didis džiaugsmas buvo danguj, nes žmogus vėl į savo širdį priėmė Jėzų Kristų, nes yra parašyta: „Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais – tiems, kurie tiki jo varda“ (Jn 1, 12). Ir angelai įrašė naują vardą į Gyvenimo Knygą.

Pirmą kartą gyvenime Filinas iš visos širdies meldėsi. Jis dėkojo Avinėliui už jo mirtį, už išgelbėjimą ir atleidimą, o dar ir už tai, kad Jis atsiuntė jiems Palką.

– Dabar man dėl jūsų nereikės melstis, – pasakė po maldos Palka. – Bet dabar aš dar karščiau melsiuos už Ondreikos mamą, kad ji pasikliautų Viešpačiu ir priimtų Jį.

Jie kartu truputį dar paėjo, po to dėdė pasuko takeliu

link ganyklų, o Palka – link piemens trobelės ir garsiai dainavo. Nuo kalnų jam pritarė aidas.

Visas popietinis laikas buvo skirtas trobelės tvarkymui. Berniukai šlavė ir skobė tol, kol neliko niekur nė dulkelės. Ondreika atnešė didelę puokštę gėlių ir iš jų nupynė girliandą. Dėdė ją pritvirtino prie durų.

– Dabar aš einu, – tarė Palka, kai buvo viskas paruošta. – Ondreika, einam su manim. Netoliese aš čia mačiau gražių gėlių, tu jų galėsi priskinti.

– Teisingai, kaip tik jau laikas, – pritarė dėdė, – eikite kartu.

Ondreika mielai išėjo su Palka. Linksmi berniukai nubėgo į mišką, rado pievelę, o ten – daugybę puikių gėlių ir priskynė nuostabią puokštę.

– Prisėskim truputį, – pasiūlė Palka. – Ondreika, aš noriu tavęs kai ko paklausti: tu nors kiek prisimeni savo mamytę?

– Mano mamytė? – atsiduso Ondreika. Jis nelaukė tokio klausimo. Labai nedaug kas liko jo atmintyje. – Tik vieną gerai prisimenu, kad ji buvo labai graži ir puikiai dainavo.

– O jeigu staiga ji vėl ateitų pas tave, ar tu apsidžiaugtum?

– Pas mane ateitų?.. – plačiai atvėręs akis, Ondreika žiūrėjo į Palką. – Juk negali ateiti čia dėl manęs, aš juk priklausu tėvui, o ne jai.

– Ką tau apie ją pasakojo moteris, pas kurią tu paskutiniu metu gyvenai?

– Kad mano mama labiau mylėjo teatrą ir dėl to paliko mane ir tėvą.

– Ir tu tuo tikėjai? – paklausė Palka.

– O ne! Aš tuo netikėjau, nes aš ją labai mylėjau.

– Ir netikėk! Man dėdė Filinas pasakė, kad išėjo ji dėl to, kad tavo tėvo šeima jos labai nemylėjo, nes ji buvo ne bajorų kilmės. O į teatrą turėjo grįžti todėl, kad neturėjo iš ko pragyventi. Tavo tėvas parsivežė ją iš toli, grįžti atgal ji negalėjo. Kas beliko jai daryti? Kas yra teatras, aš nežinau. Bet jei ji ten tik dainavo, nieko tame blogo nebuvo. Jei ji būtų tikėjusi Viešpatį Jėzų, kaip mes su tavimi, tai Jis jai būtų pataręs ir padėjęs. Ir jeigu tai, ką ji padarė, buvo blogai, tai vieną gražią dieną, kai ji pažins Viešpatį, paprašys atleidimo, ir Jis jai viską atleis. Bet mes turim Jam papasakoti apie ją. Ir tai turim padaryti tu ir aš.

– Mes? Bet ji toli nuo čia!

– Netikėk tuo, Ondreika, Viešpats Jėzus atsiuntė ją čia. Dama mūsų namelyje – tai ir yra ji.

– Tai ji?! – pašoko nustebę Ondreika. – Taip, taip, tai ji! Taip ji ir atrodė. Ir tas balsas. Todėl man ir atrodė, kad girdžiu žinomą pasaką, kada kalbėjau su ja, į ją žiūrėjau. Aš truputį ją atpažinau, bet ji manęs nepažino, – liūdnai atsiduso berniukas ir pravirko.

– Kaip ji galėjo atpažinti tave su tuo valstietišku kostiumu. Mes su Petru ir tai vos pažinom.

– Tu taip galvoji? – paklausė Ondreika, truputį apsiraminęs. – Palka, paimk mane kartu, kai eisi pas ją. Ji juk nežino, kad aš jos Andrašas.

– Ji jau viską žino. Dėdė Filinas buvo pas ją ir viską papasakojo jai.

– Ak, paimk mane kartu, aš juk ją taip nuliūdinau, kad ji vos nenumirė!

– Taip, eime! Be abejo, taip nori Viešpats Jėzus.

8. IEŠKANTYS IR SURASTIEJI

Šio susitikimo Ondreika nepamirš niekada gyvenime. Trobelės durys netikėtai atsivėrė ir pasirodė graži moteris švelniai mėlyna suknele. Rankose ji laikė didelę skrybėlę, kuri iškrito sušukus: „Mano Ondreika!..“ – ji pribėgo prie jo, o jis pakibo ant jos kaklo, tardamas: „Mamyte, mano mamyte!“. Ji suklupo prieš jį ant kelių ir prispaudė prie savo krūtinės. Jie dar ilgai verkė, o kartu su jais ir Palka.

– O, mano mamyte, aš taip tave myliu! Juk tiesa, kad aš tavo ir tu manęs daugiau nepaliksi? – kalbėjo Ondreika verkdamas ir glostydamas moters veidą.

– Taip, tu mano! – ji guodė jį. – Aš daugiau tavęs niekam visame pasaulyje neatiduosiu! Bet dabar einam, mano balandėli, pas dėdę Filiną. Jis pasirūpins, kad iš manęs daugiau niekas tavęs neatimtų.

Niekada Ondreika nepamirš, kaip jie kartu ėjo į piešmens trobelę. Ten juos džiaugsmingai sutiko visi jos gyventojai. Kokia tai buvo nepaprasta diena! Po to mamyte su teta Moravec pasiliko nakvoti. Dėdė pasitarė su teta, ir Steva atnešė iš namelio moterims visa, kas reikalinga: pagalves, paklodes, antklodes ir kita. Visą vakarą Ondreika prasėdėjo su savo mamyte.

Dėdė pasakojo apie gyvenimą ganykloje ir dar daug ko įdomaus iš savo gyvenimo. Pavakarieniavę gryname ore, jie pagiedojo ir pasimeldė. Palka skaitė garsiai iš Biblijos, dėdei pageidaujant, 15 -ąją Evangelijos pagal Luką skyrių apie sūnų paklydėlį, kuris turėjo gerą tėvą, bet iš jo

išėjo. Kaip blogai jis gyveno svetimoj šaly, kol galų gale grįžo pas tėvą. Visi įdėmiai klausėsi Palkos. Aplink viešpatavo gili tyła, o kada baigė skaityti, girdėjosi tik ugnies traškėjimas. Danguje jau žibėjo žvaigždės, mėnuo apšvietė kalnų viršūnes ir ganyklas. Kartais girdėjosi tylus varpelių skambėjimas, sklindantis iš avidės. Staiga dėdė Filinas, pakėlęs galvą, prakalbo kažkoku neįprastu balsu:

– Pradingusi ir atrasta avelė – tai aš, mano brangieji. Maloningasis Dievas atleido man nuodėmes. Viešpats Jėzus ieškojo manęs ir rado, ir aš Jam atsidaviau. Padėkime Jam už tai.

Nusiėmęs kepurę, jis ėmė karštai melstis. Niekas iš buvusių anksčiau negirdėjo tokios maldos. Tų minučių Ondreika irgi niekada nepamirš.

Kai viskas aplink nurimo, dėdė Filinas, kaip visada, nuėjo patikrinti, ar viskas tvarkoje... Priėjęs prie medinio priestatėlio, staiga sustojo. Ant suolo, susisiautusi šaliu, sėdėjo ponija Slavkovskaja. Apkabinusi rankomis kelius, ji žiūrėjo į žvaigždėto dangaus tolį, lyg norėdama įspėti šio grožio paslaptį. Dėdė Filinas kostelėjo, duodamas suprasti, kad jis čia yra. Moteris pakėlė galvą ir gestu parodė į laisvą vietą, kviesdama prisėsti. Jis pakluso.

– Jūs pasakėte, dėdė Filinai, kad esate pradingusi ir atrasta avis, – prabilo ji. – Moteris, pametusi savo drachmą, – tai aš, ir ne tik tai, aš – dukra paklydėlė.

Jos balsas buvo liūdnas.

– Ką jūs norite tuo pasakyti? – rimtai paklausė dėdė Filinas.

– Kada Palka papasakojo apie paklydėlį sūnų, koks geras buvo jo tėvas, tai aš turiu prisipažinti, kad lygiai taip

pat pasieligiau aš su savo tėvu, su savo geruoju ir mylinčiu tėvu. Todėl su manimi atsitiko tai, kas turėjo atsitikti.

Ji giliai atsiduso.

– Papasakokite apie tai! Aš jau senas ir net galiu būti jūsų tėvas. Aš jus suprasiu.

– Taip, jums aš viską papasakosiu. Jūs išgelbėjote ir užstojote mano nelaimingą vaiką, kai jis nieko neturėjo. Jūs juo rūpinotės kaip tikras tėvas.

* * *

Mes gyvenome Amerikoje. Ten mes turėjome puikią fermą. Mano senelis ir senelė emigravo dar visai jauni iš Bohemijos ir nusipirko šią nedidelę fermą. Jie daug dirbo, ir Dievas laimino jų darbą. Jie buvo pamaldūs žmonės ir visiškai pasikliovė Dievu. Jie turėjo sūnų ir dukrą. Sūnus panoro mokytis, ir jie jam netrukdė. Fermoje jis negalėjo jiems padėti, ir tėvai turėjo nosisamdyti darbininką. Tas, kurį jie paėmė, buvo jų žemietis. Jie iškart jį pamilo, priėmė kaip artimą į savo šeimą. Viena kartą, kai senelis rimtai susirgo ir galvojo, kad jau mirs, jis pasikvietė savo darbininką ir jam pasakė, kad jei jis neturi sužadėtinės, tai tegul ima į žmonas jo dukrą. Jam tada lengviau bus numirti: jis žinos, kad dukra ir jo žmona patikimose rankose. Jis žinojo, kad jo dukra mylėjo šitą gerą ir gražų jaunuolį. Jaunuolis paprašė laiko pagalvoti. Susitikęs su šeimnininko dukra, jis papasakojo apie savo gyvenimą senoje tėvynėje. Kas ten buvo, aš nežinau, bet duktė sutiko būti jo žmona ir vėliau niekada dėl to nesigailėjo. Tėvas buvo labai geras mano motinai. Senelis pasveiko ir dar ilgus metus gyveno

ir dirbo su savo žentu. Laimė jiems šypsojosi, ir greitai jie nusipirko ten didelę fermą. Aš pati prisimenu tik tą paskutinę. Aš buvau vienturtė tėvų dukra. Dėdė Adalbertas tuo metu vedė, buvo Niujorko profesorius. Jis pasiūlė mano tėvams atiduoti mane auklėti jam, nes ten buvo galima lankyti mokyklą ir tapti išsilavinusia dama. Seneliui šis pasiūlymas taip pat patiko. Taip nuo to laiko namuose gyvenau tik vasarą, o likusį laiką – pas dėdę, ten lankiau mokyklas, kol baigiau. Ir čia dėdė pastebėjo, kad aš gerai dainuoju, o mano mokytojai tai patvirtino. Be tėvų žinios aš pradėjau lankyti dainavimo pamokas, o dėdė apmokėdavo jas. Dainuoti man labai patiko, ir ne tiek pats dainavimas, kiek aplodismentai, kuriais pasirodymų metu mane tiesiog pilte apipildavo. Tuo tarpu namuose įvyko didelė permaina. Kada mane iškvietė pas mirštantį senelį, aš vargiai bepažinau namus. Mūsų ferma buvo kalnuose, ir čia kelias savaites vyko evangelikų susirinkimai. Visa mūsų šeima dalyvavo juose, klausėsi pamokslų religine tema, ir tada visi priėmė Jėzų Kristų kaip savo Išgelbėtoją. Aš nepamiršiu palaimingos savo senelio mirties, kai jis, palaiminęs visus likusius, ramiai išėjo pas Viešpatį, ir kaip senelė ramiai pernešė tą didžią netektį. Bet tada pirmąkart mano gyvenime aš tiesiog pabėgau iš namų atgal į Niujorką pas dėdę. Mano brangūs tėvai organizavo namuose bažnyčią, kur giedojo Avinėlio garbei, liudydami apie Jį ir apie Jo išgelbėjimą. Bet aš nenorėjau giedoti. Mane tiesiog slėgė namų sienos.

Su didžiu liūdesiu išleido mane geras ir mylintis mano tėvas. Manęs dar laukė egzaminas ir iki mokslo pabaigos buvo likę pusė metų. Mano tėvai jau džiaugėsi, kad aš gyvensiu su jais: juk aš buvau jų vienturtė ir visas santau-

pas jie atidėdavo tik dėl manęs. Dėdė pritarė man. Jis taip pat nenorėjo eiti tuo siauru keliu, kuris vedė į amžiną palaimą. Kai baigėsi mano mokslas, baigėsi ir dainavimo pamokos, ir aš sugrįžau į namus, tikėdamasi įkalbėti tėvus, kad jie leistų man dainuoti operoje. Aš norėjau tapti dainininke. Daugiau kaip pusę metų įkalbinėjau savo tėvus, prašiau, liejau ašaras, viskas veltui...

Mano tėvas buvo angelo gerumo ir kantrybės, o mano mama ir senelis jos jau neturėjo. Bet mano tėvas nepermaldaujamas, tvirtas, kaip uola. Aš niekaip negalėjau jo perkalbėti, kad leistų žengti šį žingsnį. Ir kadangi jis man neleido, aš pati...

– Ir ką jūs padarėte? – paklausė dėdė Filinas.

Vietoj atsakymo pasigirdo kūkčiojimas.

– Aš išėjau iš gimtų namų, palikusi laišką, kuriame rašiau, kad myliu pasaulį ir noriu jame gyventi, siekti šlovės ir garbės ir nemanau užsidaryti fermoje. Aš bėgau pas dėdę Adalbertą. Mano brangus tėvas atvažiavo iš paskos. Jis maldavo, įkalbinėjo mane grįžti, bet aš buvau tvirta. „Kada pasaulis su savo tuštybe ir didybe sprogs prieš tave kaip muilo burbulas, kada tavo širdis patirs skriaudą ir nusivylimą, prisimink, kad turi tėvą ir grįžk į namus. Bet dabar mūsų keliai išsiskiria! Mes einame siauru keliu, bet jis veda į dangų, tavo kelias – platus, bet jis veda į prarają. Mūsų malda sups tave lyg ugnies siena iš visų pusių. Aš žinau, kad tu pyksti ir kenti būtent dėl tos priežasties, kad maldos mūsų tau kliūdys eiti tuo keliu, kuriuo eina visi, kurie supa tave“. Tai buvo jo paskutiniai žodžiai. Ak, dėdė Filinai, ir vis dėlto aš nuėjau plačiu keliu. Per trumpą laiką aš tapau žymia dainininke. Man, paprastai, bet išsilavinusiai fermerio dukrai, atsirado galimybė prasiskverbti

į aukštuomenę. Prieš mane atsivėrė visos durys. Žmonės mane nešiojo ant rankų ir, kaip tas sūnus paklydėlis, aš pamiršau tėvus. Tada pasirodė Gemerskis, ir aš ėjau pas-kui jį, buvau pasiryžusi dėl jo paaukoti viską, netgi šlovę! Jis žadėjo, kad kai tapsiu jo žmona, galėsiu tęsti savo užsiėmimą. Jis laikėsi savo žodžio iki tol, kol mes gyvenome Amerikoje ir Italijoje. Jo tėvynėje šios galimybės aš neturėjau. O po to atsitiko taip, kaip numatė mano gerasis tėvas. Bet apie tai aš nenoriu pasakoti, aš tik noriu pasakyti, kad esu tas „sūnus paklydėlis“.

– Jūs tik pusę padarėte, ką padarė sūnus paklydėlis, mielaširdingoji ponია. Sūnus grįžo į namus, o jūs to nepadarėte.

– Taip, jūs teisus, aš dar negrįžau į namus. Kada aš palikau savo neištikimą vyrą, man buvo gėda apgautai, vargšei grįžti į namus. Kai aš paprašiau dėdės man padėti, jis atsiuntė truputį pinigų, paliepdamas griežtų griežčiausiai arba grįžti pas vyrą, arba susitaikyti su tėvais. Bet aš nepanorau atgailauti. Man atrodė, kad man visi nusikalte, o aš kenčiu nekaltai. Bet reikėjo gyventi toliau, ir aš vėl grįžau į sceną, bet jau sudužusia širdimi. Greit vėl pasaulis atsidūrė po mano kojom, bet jis pasirodė man visa savo nedora ir ištvirkimu. Mano tėvas buvo teisus: aš negalėjau taip nusidėti, kaip kiti, todėl man tekdavo daug kentėti ir galiausiai aš viso to neištėvėčiau. Mano sveikata pašlijo, aš palikau sceną ir ėmiau ieškoti savo vaiko. Man norėjosi dar kartą prieš mirtį jį pamatyti. Štai ir viskas!

– O ne! – nusišypsojo dėdė Filinas atsistodamas. – Dar ne viskas! Viskas bus tada, kai dukra sugrįš pas savo Dangiškąjį Tėvą, o po to pas žemiškąjį. Tas, kuris priėmė mane, priims ir jus. Bet mums laikas miegoti, jums reikia

pailsėti. Atsiminkite, galbūt kaip tik šiuo momentu jūsų žemiškasis tėvas ten, už okeano, meldžiasi už jus. O Dangaus Tėvas mus taip pamilo, kad pasiuntė Savo Viengimį Sūnų. Labos nakties!

Oras jau buvo grynas ir šaltokas, giedrame danguje žibėjo didelės žvaigždės, siūsdamos į žemę savo malonią šviesą. Viskas aplinkui nugrimzdo į gilų ir ramų miegą.

9. PRAEITIES ATGARSIAI

Kitą dieną atvažiavo daktaras. Jis norėjo su dėde Filinu eiti pas advokatą, kad pabaigtų iki galo pradėtą dvaro pardavimo reikalą. Nespėjo Ondreika nė apsidairyti, kai ekipažas išvežė į miestą jo motiną, dėdę Filiną ir daktarą. Prieš išvažiuodamas, dėdė Filinas paprašė Palką, kad šis su berniukais nueitų į mišką, kur niekas jiems netrukdytų pasimelsti už jų pradėto reikalo sėkmę. Jie tikėjo, kad Viešpats išgirs ir atsakys jiems į jų malda.

Dėdė Filinas grįžo į namus vėlai. Berniukai jau miegojo. Rytą jis jiems pranešė, kad viskas baigėsi sėkmingai, bet rezultatas bus žinomas tik po savaitės.

Ak, kokia tai buvo savaitė! Nieko panašaus berniukams neteko niekada pergyventi. Jie dažnai su Ondreika lankė jo mamą. Ji taip pat ateidavo pas juos į piemenų trobelę. Ir jei kartais užtrukdavo iki vėlumos, mielai pasilikdavo nakvoti, o teta eidavo namo viena. Petras visada mielai lydėdavo

tetą, nes po to ji vaišindavo jį gardumynais. Ondreika miegojo kartu su savo mama, ir tai buvo taip nuostabu! Ji atsėsdavo ant lovos krašto ir, pasakodama keistas istorijas, glostė ir bučiavo jį, kol jis užmigdavo. O rytą jis žadino ją, švelniai apkabindamas ir bučiuodamas į lūpas. Po to, jei dėdė Filinas leisdavo, Ondreika lydėdavo ją į namus. Einant jis rodė jai ganyklas, išsimėčiusias įvairiose vietose. Jie pabuvojo ir pievoje, apžiūrinėjo bandas, kalbėjo su pie-menimis. Mama su visais buvo tokia gera ir jautri! Ir kaip į sveikatają jai buvo šie pasivaikščiavimai! Koks geras būdavo apetitas! Ir kaip saldžiai miegojo ji, išvargusi, bet pastiprėjusi nuo gryno kalnų oro. Ondreika džiaugėsi, kad ir jai dėdė Filinas patiko, nors jis žiūrėjo į ją kaip į poniją – su pagarba, bet kartu rūpinosi ir mylėjo, elgėsi su ja, kaip su tikra dukra.

Šeštadienį Ondreika turėjo aplankyti savo mamą. Ši kartą pietums buvo pakviesti ir jo draugai, ir net Dunojui su Fidelium buvo leista juos lydėti. Baltoji katytė jų jau nebijojo ir jie, tai pastebėję, paliko ją ramybėje.

Džiaugsmingas įbėgo Ondreika į svetainę, bet ant slenkščio išsigandęs sustojo. Jo mylima mama sėdėjo už stalo su laišku rankose ir... gailiai verkė. Ak, kaip ji gailiai verkė! Tiesa, ji pažvelgė į jį, kai jis pribėgo prie jos, apkabinęs bučiavo ją, bet ašaros nesulaikomai sruvo iš jos akių.

– Ak, kodėl gi tu verki, mano miela mamyte? – klausė jis pristojęs. – Dėl ko tu verki?

– Verkiu dėl savęs, balandėli, todėl, kad aš labai labai negera.

Su šituo Ondreika niekaip negalėjo sutikti, jam atrodė, jog jo mama – tai angelas. Bet vakar jie skaitė: „nes visi yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės, o nuteisinami

dovanai jo malone dėl Kristaus Jėzaus atpirkimo“ (Rom 3, 23 - 24), ir Palka pasakė, kad iki tol, kol žmogus to nesupras, laikydamas save geru, Viešpats Jėzus negali jo surasti, nes tik ligoniams reikalingas gydytojas, o ne sveikiems. O dėdė Filinas dar pridūrė, kad tik Šventoji Dvasia gali parodyti tai. Reiškia, Šventoji Dvasia jau pradėjo veikti mamytės širdyje. Tada ji tikriausiai jau greit ras savo Išgelbėtoją!

– O kodėl gi tu, mamyte, galvoji, kad esi negera? – nedrąsiai paklausė jis ją.

– Todėl, kad mano tėvas toks geras, o aš jį išskaudinau. Matai, šiandien pirmą kartą po tokių ilgų išsiskyrimo metų aš pagaliau jam parašiau laišką.

– Tu gi paprašei jo atleidimo, juk taip?

– Taip, bet ar jis galės atleisti tokią didelę kaltę?

– Tėvas atleido paklydėliui sūnui, nes jį jis mylėjo, – rįmtai pasakė berniukas. – Argi tavo tėvas tavęs, mamyte, nemyli?

Moteris tik giliai atsiduso, bet daugiau jau neverkė.

– Jis tave tikrai priims, jei tu pas jį grįši.

– Pažiūrėsim, ar atsakys jis į mano laišką ir ką parašys.

– Mama, juk tavo tėvas yra mano senelis, ar taip?

– Taip, mano brangusis, jei Dievas leis ir tu priklausysi man, tai mes nuvažiuosim pas jį, ir tu padėsi man išprašyti jo atleidimo. Tave jis geriau supras, nes jūs abu mylite Viešpatį Jėzų ir esate Jo avelės.

– O, senelis myli Jėzų! – džiaugsmingai sušuko berniukas. – Tada jis tau tikrai atleis!

Čia jiems teko pokalbį nutraukti, nes atėjo teta ir pakvietė prie stalo. Po pietų atėjo Jaška. Jis nešė parduoti

į miestą sūri ir užėjo pasiklausti, ar nebus jam kokių įpareigojimų. Jaunoji moteris paprašė paimti laišką, o teta jam davė visą sąrašą darbų.

Po pietų, kai visi sugrižo, namas prisipildė laimės ir linksmybės. Ondreika negalėjo atsidžiaugti, žiūrėdamas į mamą. Atrodė ji dabar geriau ir buvo linksmesnė. Ji mokė berniukus įvairių įdomių žaidimų. Vėliau ji net ėjo su jais prie uolos, kur Palka vėl turėjo papasakoti, kaip jis atrado savo „saulės šalį“. Jis papasakojo ir apie tai, kad, būdamas vaikas, jis pasimetė, buvo auklėjamas svetimų žmonių, ir kaip Jėzus pasirūpino ir vėl jį sugražino pas mylimus tėvus.

Ponia Slavkovskaja klausinėjo Palką apie jo mamą. Jis papasakojo, kaip ji, ilgėdamasi savo sūnelio, pamišo ir koku stebuklingu būdu vėl pasveiko.

Ir vėl buvo tylus vasaros vakaras. Vakaro žara padengė žemę lengvu apklotu. Saulė, išeidama ilsėtis, apšvietė savo paskutiniais spinduliais slėnį ir žmones, sėdėjusius prie židinio.

– Jūs labai gerai danuojate, – nutraukė tylą Palka, kreipdamasis į Ondreikos motiną. – Žmonės, norėdami jūsų paklausti, atvažiuodavo iš visų kraštų. Mes taip pat norėtume paklausti jūsų nuostabaus dainavimo. Prašome, padainuokite mums ką nors.

– Ak, Palka, – atsakė ji, palingavusi galva, – kažin ar tau patiks mano dainos. Be to jūs nesuprasite turinio, aš dainavau angliškai, itališkai ir tik kartais – čekišškai. Be to šios dainos netinka prie tų tylių kalnų ir prie šio švento vakaro. Bet palauk, leisk pagalvoti...

Aplink buvo taip tylu, kad net galėjai girdėti, kaip adata krenta, ir tik retsykiais varpelių skambėjimas trikdė tylą.

Kuri laiką ponia Slavkovskaja sėdėjo nuleidusi galvą, lyg norėdama kažką prisiminti.

– Aš prisiminiau vieną slovakų dainą, kurią išmokau būdama prie jūros. Joje dainuojama apie skęstantį laivą. Norite, aš jums ją padainuosiu?

– Taip, taip, – prašė visi vienu balsu.

Tuo laiku iš ganyklos grįžo dėdė Filinas ir taip pat prisėdo prie jų. O, koks stebuklas, kad Kūrėjas apdovanojo žmogų tokiu balsu! Joks instrumentas negali susilyginti su juo! Balse galima išgirsti aukso skambėjimą, vėjo dvelkimą, upelio čiurlenimą, putojančių bangų šniokštimą.

Ir štai virš miegančio slėnio pasigirdo tylūs liūdnos slovakų dainos garsai:

*Kas pasipriešinti gali,
Kas atsilaikyti gali
Prieš tamsos galybę baisią,
Kuri naktį audringą, tamsią
Sklinda ir drasko laivą?..
Ji į pražūtį, prarają tempia.
Laivas traška, į prarają garma.
Baigtis lemtinga jo laukia...
Ir jam nėra pagalbos, išsigelbėjimo,
Kai skęsta laivas.*

*Veltui rankas tiesia,
Veltui gerklę plėšo.
Bereikalingi šauksmiai ir dejonės...
Bejėgė čia valdžia mamonos...
Vaidenasi artimųjų veidai,
Praeina jie vorele...*

*Ir vaidenasi jau apkabinimai:
Juk laukia tėvai, draugai ir broliai.
Bet negriš jie namo
Ir nematys namų gimtųjų.*

*O, jie niekada nebus namuos.
Ir mylimųjų niekada nebematys.
Tik vandens stichija viešpatauja aplink...
Negriš jau jie į tėvų namus.*

Kai ji pirmą kartą šią dainą dainavo prieš auditoriją, žiūrovai verkė pasikūkčiodami. Šiandien jos klausė mažas ratelis klausytojų, bet su jais, rodos, verkė ir kalnai, ir visa gamta. Visų labiausiai verkė ir sielvartavo dėdė Filinas. Palka sėdėjo šalia, apkabinęs rankomis dėdės kaklą, ir verkė kartu su juo. Jis jį gerai suprato. Tas laivas, kuriuo kažkada išplaukė Istvanka, taip pat nuskendo okeano gelmėse, o kartu ir Istvanka... Be reikalo jie tiesė į jį rankas... jis niekada negriš namo.

Niekas iš esančiųjų nežinojo ir negalėjo net įtarti, kad yra pasaulyje toks stebuklas, kaip šios moters balsas, kuris taip perteikė dainos turinį: joje girdėjosi skęstančio laivo traškėjimas, skęstančiųjų nevilties šauksmas, skęstančiųjų, praradusių bet kokią viltį išsigelbėti... O paskutiniai žodžiai: „Negrižt jau jiems į tėvų namus“ – skambėjo vis tyliau ir tyliau, lyg šie garsai būtų ėję iš tos vandens kapo gelmės, kuri pasiglemžė savo aukas ir paslėpė jas kriokiančioje bedugnėje. Kai Ondreikos mama pastebėjo, kokį išpūdį jos dainavimas paliko klausytojams, ji tuojau, nors ir buvo rytas, uždainavo dainą, kurią prisiminė iš jaunystės ir kuri jai buvo nepakenčiama:

*Tvirtai tikiu: mano Jėzus!
Jis mane linksmina ir guodžia.
Dangaus palikimą nori duoti,
Kaip malonu jį turėti!*

*Tvirtai tikiu: nuo tos valandos,
Kai atsidaviau Jam, aš Jo vaikas.
Ramybė pripildo mano širdį,
Jis man duona ir vanduo.*

*Tvirtai tikiu: stipria ranka
Jis duoda man pastogę,
Kas beatsitiktų, siela džiaugiasi:
Amžinai su manim Ganytojas ir Draugas.*

Kai ji baigė dainuoti, prie jos priėjo sujaudintas iki ašarų dėdė Filinas ir drebančiu, trūkčiojančiu nuo raudos balsu pasakė:

– Dėkoju jums, ponია Slavkovskaja, už tokį puikų dainavimą! Pirmoji daina užgavo neužgijusią mano širdies gilumoje žaizdą. Man buvo neapsakomai skaudu. Antroji gi – šią žaizdą užgydė. Tegul atlygina jums Viešpats už tai! Vieno dar prašau: perrašykite mums šią dainą ir išmokykite ją dainuoti.

Jaunoji moteris pažadėjo ir paprašė pradėti vakarinę maldą, nes jautėsi pavargusi. Greit aplinkui įsiviešpatavo gili nakties tyla. Viskas ilsėjosi miego glėbyje, naktis uždengė ganyklas savo žvaigždėtu apklotu.

– Paklausk, Steva, – kreipėsi Jaška į savo draugą. – Pilyje pasakojo, kad po koncerto klausytojai iškinkydavo arklius ir patys įsikinkydavo į ponios Slavkovskajos eki-

pažą. Manęs tai nė kiek nestebina. Jei ji taip dainuoja, ji gali su žmonėmis daryti viską, ką tik nori.

10. VISKAS IŠAIŠKĖJA

Sekmadienio rytą, kai visi dar pusryčiavo, atėjo daktaras ir atnešė visus reikalingus popierius. Perskaičiusi juos, jaunoji moteris apkabino Ondreiką, verkė ir juokėsi:

– Mano sūneli, dabar tu gali atvirai sakyti: mūsų ganyklos, mūsų bandos. Visa tai aš nupirkau tau, viskas čia tavo. Bet aš dar nežinau, ar galime mes pasakyti: mūsų dėdė Filinas. Jo aš nupirkti negaliu, jis turi pats nuspręsti, ar nori jis pasilikti pas mus. Paprašyk jo.

– Nereikia prašyti, – nusijuokė dėdė Filinas. – Jei jūs patenkinti mumis, mes mielai pasiliksim! Ar ne taip, berniukai?

– Taip, taip, – džiaugsmingai patvirtino kiti piemenys.

Greitai visur pasklido kalba apie tai, kad ponias Slavkovskaja nupirko šį dvarą ir perrašys jį Ondreikos vardu, kai gaus iš pono Gemerskio patvirtinimą, kad jis atiduoda jai sūnų. Niekas neabejojo, kad jis neduos sutikimo.

Ponas valdytojas metė savo tarnybą, nes jam pasiūlė direktoriaus vietą kitame grafų dvare. Ponia Slavkovskaja tikėjosi rasti padorų valdytoją, kuris įvestų dvare reikiamą tvarką. Tarnautojams ji žadėjo padidinti atlyginimą. Visus apėmė vienas bendras džiaugsmas. Rodos, kad ir avys,

linksmi šokinėdamos bei skambindamos varpeliais, jautė, jog Ondreika tapo jų šeimininku.

Tuoj visoj ganykloj skambėjo „mūsų damos daina“, taip jie vadino ją: „Tvirtai tikiu: mano Jėzus...“ Berniukai mielai kartojo ją kiekvienam, kas tik norėjo ją išmolti. Taip nebūdavo, kad slovakas nenorėtų išmolti naujos dainos. Teta Moravec, pamačiusi, kiek visiems buvo brangi ta daina, prisipažino Palkai, kad ji turi dainų knygelę, atvežtą iš Amerikos. Ondreika vėl ir vėl prašė savo mamą padainuoti, ir ji dainavo. Kiekvieną dieną jie mokėsi naujų dainų. Jie žinojo, kad tai buvo būtent tos dainos, nuo kurių ji kartą pabėgo, palikusi tėvų namus.

Tą vakarą Palka skaitė iš Biblijos tą vietą, kur parašyta, kad Jėzus išėjo į Kafarnaumą ir pasiliko ten gyventi, todėl kad Nazarete jo nepriėmė.

– Tą patį mes galim pamatyti ir šiandien, – pridūrė Palka perskaitęs. – Daugelis nenori priimti Jėzaus, bet Jis nieko neverčia, kaip ir Nazareto gyventojų. Ir jeigu Jis išeis, tai išeis visam laikui. Būtų liūdna, jei mūsų ganyklos virstų Nazaretu, ir Jis turėtų mus palikti ir išeiti į Kafarnaumą. Jėzus – Šviesa, Jis taip pat ir didysis Gydytojas! Kiek ligonių Jis pagydė vien tik Kafarnaume! Bet ten, kur Jo nėra – ten tamsa.

Susimąstę ir tylūs visi išėjo poilsio. Ondreika miegojo kietai, bet jam vis rodėsi, kad jo mama verkia. Rytą, priėjęs prie jos lovos, iš jos veido pamatė, kad ji naktį nemiegojo. Jis nežadino jos ir ant galų pirštų tyliai išėjo į kiemą.

Kartą Jaška užėjo į trobelę atiduoti kai kuriuos daiktus. Teta Moravec pavaišino jį sočia vakariene, ir jie dar ilgai šnekėjosi. Jis gyrė savo naują poniją, kad ji labai gera, nuoširdi, graži. Netikėtai jis paklausė:

– Kodėl ponas Gemerskis su ja išsiskyrė? Juk antros tokios moters visame pasaulyje nesurasi. – Ne jis ją paliko, o ji jį, – atsakė teta susiraukusi. – Jis labai blogas žmogus! Ji taip jį mylėjo ir taip juo tikėjo! Kada jis vedė ją, ji buvo labai turtinga, bet per trumpą laiką jis iššvaistė pinigus kortoms ir kitiems blogiems darbams. Kai atvažiavome į Budapeštą, pinigų jau neturėjome. Jis norėjo, kad ji vėl dainuotų, bet jo giminės neleido šito daryti. Ji dar turėjo šiek tiek brangenybių, ir jis visą laiką norėjo jas išvilioti, sakydamas, kad nori atiduoti į banką. O iš tikrųjų jis pralaimėjo žirgų lenktynėse, ir pralaimėjimas buvo gan solidus. Kai jis pastebėjo, kad aš ją noriu perspėti, jis mane išvarė, sakydamas, kad aš sėju tarp jų nesantaiką. Nuo to laiko ji neturėjo nieko, kas galėjo ją užstoti ir jai patarti, o visas turtas jos buvo paleistas vėjais. Giminaičiai į ją pradėjo žiūrėti su panieka, o jis su ja blogai elgėsi. Ji gimė Amerikoje, kur su moterimis elgiasi kitaip. Ir vis dėlto ji kentėjo visus metus, nes mylėjo jį. Ir štai vieną kartą ji pamatė savo brangią sągę pas vieną damą. Ji paklausė tos damos ir sužinojo, kad ji buvo užstatyta lombarde ir perduota.

Teta Moravec nutilo. Buvo matyti, kad visa tai prisiminti buvo nemalonu, viskas vėl atgijo prieš jos akis. Giliai atsidususi, ji tęsė:

– Tarp mano ponios draugų buvo daug beširdžių žmonių, jie nesidrovėjo papasakoti apie tai, kad jos vyras ją apgaudinėjo ir mylėjo tik jos pinigus, o ne ją. Tai buvo baisus smūgis. Nė valandos ji nenorėjo pasilikti su juo po vienu stogu. Ji susirinko savo daiktus, pasiėmė sūnų ir pabėgo į Vieną. Ten aš ją radau sunkiai susirgusią. Ji pareikalavo iš Gemerskio pusę savo turto. O jis pareiškė

pretenzijas į savo sūnų, ji juk nenorėjo su juo skirtis. Kad jo neatimtų iš jos, ji atvežė jį pas mano šeimą į Erzgebirgą. Čia juo rūpinosi, jis buvo saugus. Gemerskis padavė į teismą ir, procesui pasibaigus, berniuką paėmė iš mūsų, nes priteisė jį tėvui. Motina nenorėjo atiduoti berniuko, kol nebus jai gražinti daiktai. Jis atsiuntė jai labai nedaug, tik pačius reikalingiausius rūbus. Visus jos brangius ir gražius rūbus Gemerskio giminaičiai pasidalino. Ir niekur negalėjo rasti mano ponia pagalbos ir pritarimo. Iš vargo išbrišti jai padėjo jos dėdė, kuris vis dar gyveno Amerikoje. Ji galėjo pilnai užmokėti už berniuko išlaikymą, ir mes iš karto išvykome į Berlyną, po to į Romą, o iš ten į Paryžių. Ji vėl pradėjo dainuoti, kad užsidirbtų nors kiek pinigų, bet dar ir dėl to, kad reikėjo atstatyti savo reputaciją, nes Gemerskis skleidė apie ją bjaurius gandus. Po to mes išvažiavome į Angliją ir pagaliau į Rusiją. Ten jai gera buvo gyventi. Jei ji būtų panorėjusi, būtų tapusi turtinga kunigaikštienė, tačiau į vyrus ji daugiau nebežiūrėjo. O, ko tik jai nesiūlė tie ponai, kad užkariautų jos palankumą! Ir kuo ryžtingiau ji juos atstumdavo, tuo daugiau jie ją kankino. Ji nebegalėjo taip daugiau gyventi. Liko paskutinis noras – prieš mirtį pamatyti savo sūnų. Ilgai mums teko jo ieškoti. Ji sunkiai susirgo ir čia, su Dievo pagalba, mums padėjo mūsų brangus senasis daktaras. Jis atvežė ją čia. Dabar tau aišku, kodėl ji išėjo iš Gemerskio.

– O, koks niekšas tas Gemerskis! Kaip jis ją apgavo, apvogė! – piktinosi Jaška. – Jeigu kas pavagia vištą ar žąsį, tai tą tuoj pat sodina į kalėjimą, o tokiam ponui viskas atleidžiama! Bet ji, vargšėlė, turi jį paduoti į teismą, ir jis privalo jai viską gražinti.

– Žinoma, jis turėtų jai viską sugražinti, bet ji to nenori.

Juk pinigai jos nedomina. Ji nori vien ramybės. Bet kad jis nesudarytų kokių nors kliūčių berniuko atžvilgiu, aš parašiau mūsų advokatui dėl brangenybių ir patariau jį pagąsdinti teismu, jei jis savo noru neatiduos jai sūnaus. Bet mano ponia apie tai neturi žinoti. Advokatas – mūsų geras draugas, jis sąžiningas žmogus, ne toks, kokį mes turėjome anksčiau.

Viską, ką Jaška sužinojo iš tetos Moravec, jis, žinoma, papasakojo kitiems. Greit visi žinojo, kas per žmogus ponas Gemerskis. Jis žemai puolė jų akyse, ir jie nebelaikė jo ponu. Visi buvo jo žmonos pusėje, jos gailėjosi ir norėjo, kad ji greičiau gautų patvirtinimą – juodu ant balto parašyta, kad berniukas priklauso jai ir kad tėvas į jį neturi daugiau jokių teisių. Visi buvo jai geranoriški ir draugiški, o ji liūdna ir susimąsčiusi laukė žinių. Tik berniukų draugijoje ji truputį pralinksmedavo.

Kiti trobelės gyventojai taip pat būdavo dažnai užsi- galvoję. Jie skaičiavo dienas, kada ateis Lezinas, Palkos tėvas, pasiimti berniuko. Kada Ondreika apie tai pasakė savo mamai, ji išbalo ir stipriai išsigando. Jai ir į galvą neatėjo, kad Palka gali kada nors juos palikti, ir to ji negalėjo įsivaizduoti.

Kitą dieną Palka lydėjo ją iki trobelės.

– Palka, – paėmusi už rankos kreipėsi ji į jį, – tu nori iš mūsų išvažiuoti?

– Taip. Kitą savaitę atvažiuos mano tėvas, – rimtai atsakė jis. – Bet mes keletui dienų dar pasiliksime apdirbti miško, o po to išvažiuosime.

– Ar tu nori važiuoti į namus?

– Labai, – nuoširdžiai prisipažino jis. – Aš jau keletą savaitžių nemačiau mamos, senelės, senelio ir kitų, o ir jie

mane seniai bematė. Jie džiaugsis mano sugrįžimu, o aš dar labiau, jei mes vėl būsim visi kartu.

– Argi tau negaila skirtis su savo draugais? Vien pagalvoję apie išsiskyrimą su tavim, jie verkia.

– Žinoma, gaila. Ir be dėdės Filino aš liūdėsiu. Aš jį myliu, kaip ir poną kunigą Maliną. Aš taip dėkingas Viešpačiui, kad dėdė sveikas ir neserga. Tik viena mane liūdina: aš turiu palikti jus, taip ir nesužinojęs, koks jūsų santykis su Jėzumi! Jūs mus išmokėte tokių puikių dainų. Aš visą gyvenimą būsiu jums dėkingas. Jūs taip puikiai dainavote, lyg angelas, atskridęs iš dangaus!

Truputį patylėjęs, Palka pridūrė:

– Bet jūs pati netikite tuo, apie ką dainavote. Ir jeigu jau mane tai skaudina ir liūdina, tai kaip skaudu Jėzui? Vakar jūs mums dainavote: „Aš Jėzaus rankose, aš ant Jo krūtinės, amžiams man suteikė Jis ramybę, mylėdamas mane“. Jūs gyvenime tiek blogio matėte ir dažnai liūдите. Jėzus galėtų jus paguosti. Bet jei jūs, kaip ir Nazareto gyventojai, leisite Jam išeiti, tai Jis išeis, ir jūs Jį prarasite ir visą gyvenime būsite vieniša. Ondreika sakė, kad jūs turite tėvą ir jis, kaip ir Ondreika, tiki Jėzų. Ir jie vieną gražią dieną abu eis pas Jėzų, o jūs liksite vienut vienuotėlė...

Palkos akyse pasirodė ašaros.

– Neverk, – pasakė susijaudinusi dama, – aš nenoriu būti panaši į Nazareto žmones. Aš mielai eičiau tuo siauručiu taku, bet aš jo dar negaliu rasti. Aš per daug nuodėminga, kad mane priimtų Dievas. Kol mano žemiškasis tėvas man neatleido, aš negaliu ieškoti Dievo.

Tuo pokalbis baigėsi. Prie suolo jie sustojo ir pamatė ateinančią tetą Moravec. Ji buvo visiškai išbalusi.

– Pasiuntinys atnešė telegramą, prašau, pasirašykite.

Jaunai moteriai net kojos nutirpo. Ji atsisėdo ant suolo, pasirašė ant blanko ir perdavė tetai. Po to ji atvertė telegramą. Jos akyse viskas raibuliavo. Ji ištiesė telegramą berniukui:

– Palka, perskaityk garsiai!

Ir Palka perskaitė: „Niujorkas. Važiuoju pas jus. Tave mylintis tėvas“.

– Ar tikrai taip parašyta, Palka?

– Taip.

– Ok, mano tėvas! Mano brangus tėvas! Jis atvažiuos pas mus, jis mane myli, jis atleido man! Palka, padėk man, to jau per daug man!

Moteris suklupo, užsidengė veidą rankomis. Palka gi tyliai meldėsi:

„Dėkoju Tau, Viešpatie Jėzau, kad jis atvažiuoja, kad jai atleido, kad jis ją myli. Bet jis dar toli, o Tu čia. Kai ji Tavęs paprašys atleidimo, Tu jai atleisi. Juk Tu ją dar labiau myli. Amen“.

„Gyvenimas ir mirtis – kalbos valdžioje“. Palkos žodžiuose buvo gyvenimas. Moteris patikėjo, kad Jėzus tikrai buvo su jais, kad Jis atėjo pas ją. Kąkada ji nuo Jo bėgo, dabar bėgti ji nebenori. O ne! Ji suprato, kad Jam nusidėjo, ji priešinosi, išeidama nuo Jo pražūties keliu, ji nepaisė Jo, kada Jis tiesė jai Savo perdurtas rankas. Ji nenorėjo giedoti Jo garbei, ji nekentė tų giesmių. Ji norėjo dainuoti žmonėms, o jie sudaužė jos širdį. Jis gi, Kurį ji niekino, dar kartą nuolankiai atėjo pas ją. Ji nenorėjo klausyti įžymių pamokslininkų. Jis pasiuntė berniuką – pamokslininką, ir šis berniukas atvedė ją prie Ganytojo kojų, ir gerasis Ganytojas priėmė ją.

Ponia Slavkovskaja meldėsi angliškai, ir Palka nesu-
prato, kaip ji meldžiasi. Bet iš jos balso jis girdėjo, kad
Viešpats Jėzus buvo su ja, ir ji kalbėjo su Juo. Tyliai atsi-
stojo Palka ir su didele pagarba paliko tą vietą, kuri dabar
priklauso tik Jėzui Kristui ir jai.

11. PASIMATYMAS

„Nesigirk rytdiena, nes nežinai, ką atneš ta diena“, –
sako Dievo Žodis. Ir tai tiesa. Piemenų trobelėje niekas
nežinojo, kad rytojaus diena atneš jiem sunkią Ondreikos
mamos ligą. Daktaras buvo labai susirūpinęs. Jis manė,
jog netikėta žinia apie mylimo tėvo atvykimą ją taip stip-
riai sujaudino, kad ją ištiko nervų sukrėtimas. Bet tik
Palka ir dėdė Filinas žinojo, kodėl tai įvyko, ir dažnai
meldėsi už ligonę. Ji nieko nepažino, gulėjo lovoje, lyg
puiki nuskinta gėlė. Veltui Ondreika kalbėjo su ja, veltui
glostė ir bučiavo ją. Ji nepažino jo, nors ir žiūrėjo į jį.
Viena tik jį guodė, kad jos veide, kai ji miegojo, buvo
matyti džiaugsmas ir laimė. Kartais ji dainavo puikias
dainas Dievo Avinėlio garbei, kitąkart – baladę apie laivo
sudužimą. Ir taip be kokių nors permainų praėjo dvi
savaitės.

Tuo metu sugrįžo Palkos tėvas ir, pasirūpinęs pačiais
reikalingiausiais daiktais, vėl išvažiavo. Palkos ir ši kartą
su savimi nepasiėmė. Jis žinojo, kad šis išsiskyrimas

Ondreikai bus labai sunkus ir jį nuliūdins. Berniukas taip ir lipo prie savo vyresnio draugo, kaip išsigandęs paukštėlis, netekęs lizdo.

Daktaras bijojo, kad jis taip pat gali susirgti, jei neteks ištikimo draugo. Todėl dėdė pažadėjo Lesingui, kad pats nuveš berniuką į namus, kai tik damai pasidarys geriau. Lezinui neužteko stiprybės išsivežti Palkos, nes ligonė atpažino tik jį. Kiekvieną kartą, kai jis jai skaitydavo iš Biblijos, ji žiūrėjo į jį, godžiai įsiklausydama į jo skaitymą, ir visada būdavo tyli, laiminga, jam esant šalia, nors su juo ir nekalbėjo.

Tuo tarpu iš Paryžiaus atėjo atsakymas. Bet vargšė moteris nežinojo, kad nuo šiol Ondreika, kuris išbalęs ir sumenkęs sėdėjo šalia jos, visiškai priklauso jai, ir niekas daugiau į jį neturėjo teisių. Ji nežinojo ir to, kad tėvas sėkmingai atvyko į Hamburgą ir šeštadienį turėjo būti čia. Liūdnai stovėjo prie ligonės lovos dėdė Filinas ir laikė rankose telegramą. Teta Moravec gaudžiai verkė.

– Ką mes darysim? Jos tėvas atvažiuoja iš toli ir nieko nežino, kas atsitiko. Kaip jis reaguos, jei sužinos, kad telegrama ją taip sukrėtė, ir dabar ji tokioje būklėje? Jau Rusijoje daktarai sakė, kad vieną gražią dieną jos nervai neišlaikys. Ak, vargšėlė! Jis norėjo ją pradžiuginti, ir štai kaip atsitiko!

– Viskas, ką Dievas leidžia – į gera, – atsakė dėdė Filinas. – Nesirūpinkit, aš sutiksiu jį ir perspėsiu apie tai, kas jo čia laukia.

– Dėdė Filinai, paimk ir mane kartu sutikti senelio, – prašė Ondreika, kai po pietų dėdė susiruošė eiti.

– Aš eisiu pėsčiomis, tau tai per daug toli, mano berniuk, – atsakė jis švelniai. – Pasilik prie mamytės ir lauk

senelio čia. Stotyje aš paimsiu ekipažą, ir jau apie aštuntą vakaro mes būsime vietoje.

Dėdė pabučiavo berniuką, ir po kurio laiko jo aukšta figūra dingo miško tankmėje. Jis ėjo, trumpindamas kelią tik vien jam žinomais takeliais. Ir vis dėlto tai truko dvi valandas, kol jis išėjo į kelią, vedantį į stotį. Netikėtai jis sustojo, pažiūrėjo į rytų pusę, kur ant vienos iš kalvų matėsi senas, neseniai atnaujintas kryžius. Ak, tie prisiminimai!.. Jam atrodė, kad jis stovi čia vėl devyniolikmetis jaunuolis. Jį užvaldė aistringas noras priėti prie kryžiaus, pasiremti ant jo ir pažiūrėti žemyn į tą takelį, kuriuo kažkada išėjo Istvanka ir daugiau negrižo. Jis išėjo kartu su nuskendusiu laivu vandens stichijos glėbin. Dėdė Filinas negalėjo atsilaikyti. Po kelių sekundžių jis buvo jau prie kryžiaus ir suklypo prie jo. Neapsakomos širdies kančios apėmė jį, lyg norėdamos pagrobtį jo tikėjimą, kad nuodėmės jam atleistos. Bet staiga prie jo tartum viskas uždainavo:

*Tvirtai tikiu: mano Jėzus!
Jis mane linksmina ir guodžia.
Dangaus palikimą nori duoti,
Kaip malonu jį turėti!*

*Tvirtai tikiu: nuo tos valandos,
Kai atsidaviau Jam, aš Jo vaikas.
Ramybė pripildo mano širdį,
Jis man duona ir vanduo.*

Taip, Jėzus Kristus visą jo kaltę prikėlė prie kryžiaus ir jam atleido, nuplovęs Savo šventu krauju. Kodėl gi tada

jis stovi čia? Ten, trobelėje, tarp gyvybės ir mirties guli Ondreikos mama. Jos tėvas atvažiavo iš už okeano pas savo vaiką, ir jis turi jį sutikti.

Filinas atsistojo, nusipurtė dulkes ir, dar kartą apkabinęs kryžių, pažiūrėjo pirmyn, kaip prieš daugelį metų.

Ir čia Filinas pamatė prieš save liekną vyro figūrą. Apsirengęs buvo jis miestietišškai. Jis kilo takeliu į ten, kur kadaise buvo jų trobelė. Bet dabar ten buvo liūdna: viskas apaugo žole ir matėsi tik degėsių liekanos. Liūdesys apėmė nepažįstamojo veidą. Ak, šitas veidas! Visame pasaulyje buvo tik vienas, toks pat nepamirštamasis, tik žymiai jaunesnis!

Filinas užmerkė akis ir atmerkė jas tik tada, kai išgirdo artėjančio žingsnius. Pakėlęs galvą, pažiūrėjo į viršų ir akis į akį susitiko su nepažįstamuoju.

– Labas vakaras! – pasisveikino nepažįstamasis.

– Istvanka!.. – ištrūko iš Filino krūtinės.

– Petrai! Ar tai tu?! – sušuko šis, apkabinęs Filiną.

– Istvanka! Tu gyvas? Iš tikrųjų? Tai neįmanoma!

– Aš gyvas, Petrai! Ir... pagaliau aš čia. Vėlokai, tiesa, bet ilgą laiką aš nežinojau, kad „brangioji“, kuri mus išskyrė, jau amžinybėje. Aš nenorėjau skaudinti nei jos, nei tavęs. Dabar aš atvažiavau pasiimti savo „brangenybių“, kurias man išsaugojai.

– Tavo „brangenybės“? – nustebo dėdė Filinas, kuris dar vis nežinojo, ar sapnuoja, ar svajoja. Jis negalėjo atsidžiaugti tuo balsu, kurio taip ilgai negirdėjo. Istvanka paseno, truputį pasikeitė, bet balsas buvo toks pat. Jis skambėjo visada kaip muzika. Taip buvo ir šiandien.

– Mes laukiame ponios Slavkovskajos tėvo, ir aš einu jo pasitikti, – paaiškino Filinas.

– Tai aš.

– Tu, Istvanka?! Aš to nesuprantu...

– Taip, tai aš, Petrai! Bet kaip tu pasikeitei! Koks tu pasidarei stiprus, galingas, panašus į mūsų puikius kalnus. Aš niekaip nebūčiau pažinęs tavęs, gal tik iš balso ir iš tų erelio akių po tankiais antakiais, ir gal dar iš to, kad mane tuo vardu niekas nevadino.

– Istvanka, pasakyk man, kaip tu likai gyvas? Juk garlaivis tas nuskendo.

– Taip, Petrai, jis nuskendo. Bet tarp to nedaugelio emigrantų, kuriuos išgelbėjo kitas garlaivis, buvau ir aš. Dievas nenori nusidėjėlio mirties ir Jis mane išgelbėjo. Pirmiausia Amerikoje aš gavau darbą pas poną Slavkovskį fermoje. Dukra rašė man, kad apie mus tau viską papasakojo. Tu žinai, ko paprašė manęs ponas Slavkovskis, ir aš išpildžiau jo valią. Kai jis sužinojo, kad aš nenoriu, jog žinotų, kad esu gyvas dėl šeimyninių aplinkybių, jis man patarė pakeisti pavardę, paimti jo vardą. Jo žmona, sūnus ir ypač mano brangioji žmona sutiko su tuo. Taip „mirė“ Istvanka Pribilinskis ir atsirado Stefanas Slavkovskis. Grįžti į namus ir gyventi kartu su jumis, kaip siūlė mūsų tėvas, aš negalėjau. Ivka buvo tavo žmona, o aš mylėjau ją. Be to, aš tada dar nepažinojau Dievo ir Viešpaties Jėzaus, kaip pažįstu Jį dabar, ir nieko nežinojau apie Jo šventus įsakymus. Viena tik aš žinojau, kad būtų buvę nuodėminga ir pavojinga mums visiems, jei būtume gyvenę mes visi kartu, ir todėl aš galvojau geriau likti jums „mirusiu“.

Istvanka nutilo, ir iš Filino krūtinės išsiveržė gili dejonė.

– Tu dėl mūsų norėjai būti „mirusiu“, o aš dar neseniai kankinausi dėl to, kad esu žudikas, kaip ir Kainas.

– Tu? Kodėl?

– Man atrodė, kad aš antrąkart nuskandinau tave, priversdamas emigruoti į Ameriką. Ivka tave labiau mylėjo, ir jei nebūtų buvę manęs, jūs būtumėt gyvenę laimingai, jūs taip vienas kitam tikote. Su manim ji sunyko iš liūdesio. Tėvas neužilgo irgi mirė. Motiną aš slaugiau iki pat mirties, bet tavęs pakeisti negalėjau. Matai šitą gaisravietę, kur kažkada stovėjo mūsų trobelė ir kurioj mes buvom tokie laimingi? Kada aš išėjau karinėn tarnybon, viską išnuomavau kaimynui. Jis nesirūpino trobele, ir ji sudegė iki pamatų. Aš negalėjau ir nenorėjau jos atstatyti. Kam? Aš buvau vienut vienutėlis.

Aplink buvo tylu. Kas dėjosi brolių širdyse? Pagaliau Istvanka nutraukė tylą.

– Atleisk man, Petrai, – pasakė jis. – Aš blogai pasielgiau, kad slėpiausi nuo jūsų, tuo suteikdamas jums daug sielvarto. Aš įsivaizdavau, kad tu gyveni laimingai, apsuptas vaikų ir Ivkos, kurią aš taip mylėjau ir negalėjau nugalėti savyje pavydo jausmo. O iš tikrųjų tu kankinai vienas, neilgai mėgavaisi šeimynine laime. Negerai, kad aš nepranešiau apie save. Kartą, kai iki manęs atėjo žinia apie tėvo mirtį, aš parašiau motinai laišką, bet jo neišsiučiau. „Žmogaus širdis klastinga ir nepaprastai sugadinta“, – sakoma Dievo Žodyje. Aš turėjau pranešti jums, kad esu gyvas ir sveikas. Mano tylėjimas suteikė tau neišsakomas kančias, o ir mamai tai buvo mirtinas smūgis. Bet aš gavau atpildą už tai, kai vienintelė dukra mane paliko. Ir štai, beveik po dešimties metų, pagaliau ją radau čia.

Filinas atsipeikėjęs pasipurtė.

– Eime, Istvanka, mes negalime ilgiau užtrukti, nes bus per daug vėlu.

Jie abu atsistojo.

– Apačioje mano ekipažas. Vežikas šeria arklius ir, man atrodo, – jie jau pasiruošę. Einam, pakeliui pratęsim mūsų pokalbį.

Ir abu broliai kartu nuvažiavo per gimtus jų kalnus, slėnius, kuriuose jie užaugo ir su kuriais taip suaugo, kad vienas, ilgėdamasis tėvynės, vos neužgeso kaip žvakė, kitas be jų taip pat negalėjo gyventi. Bet tuo metu nei vienas iš jų į šį grožį nekreipė dėmesio. Istvanka jau žinojo dukros būklę, ir tik Gerasis Ganytojas galėjo išgelbėti sergančią Avelę, kuri sugrižo pas Jį.

Jis pamatė savo Mariją, palaužtą gyvenimo kovos, ir jos puikiame veide jis galėjo perskaityti tai, ką jai buvo išpranašavęs... Besileidžianti saulė apšvietė šią „vystančią gėlelę“, o taip pat ant kelių parklupusį tėvą maldaį sudėtomis rankomis. Niekas nedrįso trikdyti jo kančios, jo maldos. Staiga jaunoji moteris atvėrė akis ir, įbedusi žvilgsnį į langą, uždainavo:

*Jėzau, sielos Išgelbėtojau,
Leisk priglusti prie tavo krūtinės.
Sergėk mane tarp bangų,
Nepalik manęs kely.*

*Aš tik Tavimi pasitikiu,
Aš tik Tau atsiduodu.
Noriu amžinai tave matyti.
Būti tavo, mano Jėzau!*

Jos tėvas tyliai verkė, verkė ir visi kiti. O ji vis dainavo ir dainavo... Bet štai daina nutilo. Ligonė nukreipė akis

nuo lango ir įdėmiai pasižiūrėjo į galvūgaly stovinčio žmogaus veidą.

– Mano mylimoji Marija, argi tu manęs nepažįsti? – klausė drebančios lūpos taip švelniai, kaip tik mylintis tėvas gali kalbėti su savo vaiku.

Jos akys, įsmeigtos į jį, lyg sustingo. Į kambarį įėjęs daktaras išsigandęs puolė prie ligonės, bet buvo vėlu. Ligonės veidas staiga prašviesėjo lyg ryto aušra, kylanti virš kalnų ir pakeičianti tamsią naktį.

– Mano tėve! Mano tėveli! – Ji pakilo iš lovos ir ištiesė į jį rankas. Ir jeigu jos nebūtų pagriebusios stiprios tėvo rankos, ji būtų bejėgiškai nukritusi vėl ant pagalvės. – Tu atvažiavai? Tu atleidai? Tu vis dar myli mane? Ak, namo! Namo! Nebenoriu daugiau likti svetimam krašte. Aš daugiau nepabėgsiu. Jėzus Kristus pasigailėjo manęs. Jis priėmė mane... Dabar aš galiu numirti! – kuždėjo moteris ir tyliai verkė, atsakydama į tėvo bučinius.

– Apsaugok, Dieve! Dabar mirti nebereikės! – nutraukė daktaras. – Juk jūs neparodėte seneliui savo Ondreikos!

Su šiais žodžiais ji pajautė savyje naujų jėgų antplūdį.

– Mano Ondreika! – sušuko ji ir ištiesė rankas, ieškodama berniuko. – Pažiūrėk štai čia, tavo senelis atvažiavo. Ir mums nė prašyti jo nereikėjo, jis pats atvažiavo!

Akies mirksniu Ondreika atsidūrė senelio glėbyje ir prisiglaudė prie jo krūtinės. Jis įsivaizdavo senelį visai seną, o pasirodo, kad jis buvo be barzdos, ir jis dar visai jaunas ir gražus! Berniukas pajuto tai, ko pirma nepajautė: laimę būti mylimu. Liūdna vaiko širdelė prisipildė džiaugsmu. Jis suprato, kad dabar turi užtarėją ir yra visiškai saugus.

12. DIDIEJI PLANAI

Ak, ko tik nebūna pasaulyje! Taip buvo ir Gemerskio ganyklose. Apylinkėse dar buvo žmonių, kurie gerai žinojo ir dar neužmiršo dėdės Filino tėvo. Jie dar prisimena, kaip jis kalbėjo norįs vieną sūnų išleisti į Ameriką, o kitą – apvedinti. Ir jeigu anas Amerikoje galės kiek nors sutaupyti juodai dienai, tai kai grįš į tėvynę, jie visi gyvens po vienu stogu. Ir štai stebuklas! Po trisdešimties metų Istvanka Pribilinskis grįžo į namus pasiimti dukros ir anūko. Ir dabar, įkvėpęs mylimų Slovakijos kalnų oro, ar važiuos atgal už okeano? Argi visus tuos metus jis negyveno lyg tremtinys? Jis gerai gyveno, bet niekada nesijautė esąs namuose. Ak, koks saldus miegas tėvynėje!

Bet kas gali aprašyti trijų draugų nuostabą, kai jie sužinojo, jog atvažiavo Istvanka! Tai sužinojęs, Palka nubėgo į mišką išsiverkti iš džiaugsmo. Jis dėkojo Išgelbėtojiui, kad Jis visam laikui nuramino dėdę Filiną, sugražinęs jam gyvą ir sveiką Istvanką. O ypač džiugino Palką tai, kad jis galėjo sėdėti prie dėdės Istvankos kojų, kuri pamilo iš pirmo žvilgsnio, ir iš jo lūpų klausytis Dievo Žodžio.

Ondreika buvo laimingas, kad dėdė Filinas ir Petras buvo jo giminaičiai. Berniukai apsikabino: juk jie pusbroliai!

– Aš iš karto pasijutau esanti namuose, – pasakė poniaslavo Slavkovskaja, – o jus, dėde Filinai, pamilau kaip dukra.

Vėliau Istvanka pasakė savo dukrai:

– Aš labai sielojau, kad nepranešiau apie viską savo artimiesiems. Bet dabar matau, kad Viešpats Jėzus Savo meile viską pavertė gėriu: mane jis surado Amerikoje, o Petrą – čia. „Be to, žinome, kad viskas išeina į gera mylinčiams Dievą, būtent jo valia pašauktiesiems. O kuriuos jis iš anksto numatė, tuos iš anksto ir paskyrė tapti panašius į jo Sūnaus pavidalą, kad šis būtų pirmgimis iš daugelio brolių. Kuriuos jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė; kuriuos pašaukė, tuos ir nuteisino; kuriuos nuteisino, tuos ir išaukštino“ (Rom 8, 28 - 30).

* * *

Filinas parodė savo broliui Ondreikos valdas. Kai jaunoji moteris visai pasveiko, visi išvažiavo į pilį. Palka su Petru buvo taip pat pakviesti. Berniukai žaidė parke su kamuoliais, kuriuos senelis atvežė iš Amerikos. Tarnai jaunajai moteriai atnešė sudedamą kėdę, ir ji gulėdama stebėjo berniukų žaidimą, jai buvo malonu matyti juos linksmus. Kartas nuo karto Ondreika pribėgdavo ją paglostyti, pabučiuoti ir vėl bėgdavo žaisti su draugais. Kas gali aprašyti tą džiaugsmą, kuriuo buvo pripildyta ši mažutė, kažkada apleista širdelė?!

Tuo metu valdytojas parodė ponui Slavkovskiui ūkinius pastatus, gyvulius, ganyklas. Valdytojas matė, kad ponas Slavkovskis gerai išmano žemės ūkį.

Pilyje buvo suruošti ištaigingi pietūs. Stalus padengė kaštonų pavėsyje. Valgis buvo paduotas brangiuose induose, kurie kažkada priklausė išdidžiai poniai fon Gemerskai. Pilis buvo nupirktas su visais baldais, indais ir kitu

inventoriumi. Visi buvo džiugūs, žvalūs, gyrė skanūs valgius ir daugybę saldumynų. Ondreika patenkintas vaišino savo draugus, siūlydamas tai viena, tai kita. Tik vienas ponas Slavkovskis buvo šiek tiek susimąstęs. Jis stengėsi dalyvauti bendrame pokalbyje.

Kai berniukai vėl grįžo prie savo žaidimų, pasikvietę ir abu valdytojo sūnus, ponas Slavkovskis nematant išėjo. Jis ėjo tolyn tankia kaštonų alėja. Iš čia buvo gerai matyti kažkada buvusio puikaus, bet dabar visai apleisto sodo dalis.

Greit jį pasivijo Filinas.

– Tu kažko nuliūdęs, mano broli? – paklausė jis susirūpinęs ir žiūrėdamas į Istvanką. – Manai, kad mes permokėjome už pilį, nes viskas apleista?

– Aš taip negalvoju, Petrai. Atvirkščiai, nežiūrint į visus tuos pakenkimus, tai nebrangu, – nusišypsojęs atsakė Istvanka.

– Ir visgi man atrodo, tu kažkuo susirūpinęs.

– Mane liūdina viena aplinkybė, Petrai. Tau aš galiu pasakyti, bet tegul tai lieka tarp mūsų! Mano dukra šiuo metu dar tiek silpna, kad aš negaliu jos vežtis į Ameriką. Čia, mūsų senoje tėvynėje, ji greičiau pasveiks. Mano anūkas taip pat negali važiuoti į Ameriką, jam ir čia visko pakaks visam jo gyvenimui. Bet kai mano dukra taps pilnateise šeimininke, jai bus reikalingas valdytojas, o sąžiningą žmogų rasti sunku. Čia aš ir pagalvojau, kam jai samdyti svetimą žmogų, kada ji turi palyginus dar jauną tėvą, kuris ir Europoje sugebėtų dirbti fermeje.

– Kaip aš džiaugiuosi, Istvanka! – nudžiugęs sušuko Filinas.

– Taip, bet yra dar viena didelė kliūtis. Amerikoje fer-

ma mano vardu, žentui Adalbertui aš išmokėsiu jam priklausančią dalį, bet mano brangioji žmona gimė Amerikoje. Ar panorės ji palikti savo tėvynę ir išvykti svetur? Aš pirma turiu jai viską paaiškinti, ir jei ji sutiks, tada mes atvažiuosime čia. Savo fermą Amerikoje mes parduotume, o kapitalą įdėtume čia. Jo pakaks mums visiems prasi-maitinti. Aš, kaip valdytojas, uždirbsiu tiek, kad galėsiu išlaikyti save ir savo Agnes. Jai laikas pailsėti, per savo amžių ji jau daug padirbėjo.

– Aš dieną ir naktį melsiuos, prašysiu Viešpatį, kad Jis palenktų tavo žmonos širdį, kad tu gautum jos sutikimą, – užtikrino Filinas. – Aš labai noriu, kad tu būtum čia, nes aplink mus dar tiek daug tamsos. Daugelis nepažįsta Jėzaus, ir niekas nesirūpina šiomis sielomis. Aš negaliu įsivaizduoti, ką mes darysim be Palkos, jei jis išvažiuos iš mūsų, o tu jį mums galėtum pakeisti.

– Abejoju, Petrai. Palka – ypatingas Dievo tarnas. Tokio talento, kokį turi šis vaikas, aš neturiu. Bet aš turiu ilgą bendravimo metų su mano Viešpačiu patirtį. Tie pas-kutiniai dešimt metų kančios mane labai suartino su Viešpačiu, juk Jis sako: „Žinau tavo liūdesį“. Seniai aš jau galvojau ir siekiau būti Kristaus liudytoju. Tai taip pat traukia mane į nustabią mano tėvynę. Todėl aš galvoju, kad manoji Agnes sutiks, ir mes atvažiuosim čia. Ir tada išsipildys mūsų tėvo žodžiai: „Istvanka ten sutaupys pinigų, parvažiuos į namus ir šeimininkausime kartu...“ Ir jei ne visi gyvi, tai mes abu čia. Jei Viešpats leis ir mes čia atvažiuosime, žinai, ką aš pirmiausia padarysiu?

– Ką?

– Aš atstatysiu mūsų senąją trobelę ir tų griuvėsių daugiau nebus. Mes ją išsaugosim Petrai. Kai jis užaugs, tu

duosi jam truputį žemės, o kol kas juo rūpinsimės mes abu.

13. JIS VISKĄ SUTVARKĖ Į GERA

Kartais dienos lekia kaip mintys, o savaitės – kaip sapnas. Viena iš tokių dienų dėdė Filinas nuvežė Palką namo. Visi džiaugėsi jo sugrižimu. Mama ir senelė negalėjo į jį atsižiūrėti. Palkos tėvas buvo kiek susirūpinęs, jis ieškojo šeimai naujo buto. O dėdė Filinas davė jam gerą patarimą: „Imk ir apsigyvenk su šeima per žiemą namelyje kalnuose. Ponia Slavkovskaja perleis tau senus medžius ir tu galėsi juos sau apsidirbti. Girininkas nori naują mišką sodinti. O per tą laiką gal atsiras kas nors tinkamo. O patalynės ir baldų pilyje yra pakankamai“.

Visi buvo dėkingi dėdei Filinui už tokį patarimą. Ponia Slavkovskaja su savo tėvu ir teta Moravec persikėlė į pilį. Kiekvieną rytą Ondreikos mama atvažiuodavo į piemenų trobelę ir būdavo iki vakaro. Kartais ji pasilikdavo nakvoti Ondreikos svetainėje, dažnai ji pasiimdavo su savimi berniukus į pilį. Ten, ponui Slavkovskiui vadovaujant, buvo pradėtas pertvarkymas. Sodininkas, gavęs pinigų ir pasitaręs su savo ponu, mielai ėmėsi darbo. Po dviejų savaičių pilies ir ją supančio sodo nebuvo galima pažinti. Viskas, kas buvo sugadinta iš išorės ar vidaus, buvo restauruota, sutaisyta. Dailidės sutvarkė parketo grindis, aukštus, lan-

gus, duris. Tvarkant buvo rasta daug gražių medinių kėdžių, lovų, stalų ir kitų daiktų, kurie labai tiko Palkos nameliui. Dabar Lezino šeima galėjo gerai įsikurti žiemai. Net Dunojus gavo puikią šuns būdą, kur galėjo slėptis nuo blogo oro.

Buvo šilta vasaros diena. Prie piemenų trobelės buvo užkurtas laužas. Dėdė Filinas pakvietė visus darbininkus ir pasakė, kad vakare bus didelė puota. Kas per puota? Šito niekas nežinojo. Prie trobelės priėjo Petras, Ondreika ir Palka, o su jais Fidelis ir Dunojus. Berniukai sugrižo, aplankę Lezino šeimą, parodė įvairiausių lauktuvių. Palkos senelė dovanavo dėžutę keptų slyvų su riešutais, ir Ondreika įtikinėjo, kad jos skanesnė už finikus.

– Šiandien mamai didelis džiaugsmas, – pasakojo Ondreika savo draugui Palkai. – Pagaliau atėjo laiškas iš Amerikos nuo senelės. Man ji taip pat parašė meilų laiškelių. Tiesa, Petrai?

– O taip, ji labai meiliai rašo, man taip pat perdavė linkėjimus, – patvirtino Petras.

– Ką ji parašė mamytei, aš nežinau, bet ji tuoj pat nubėgo pas senelį, apsikabino jį verkdamas ir juokdamasi. Tikriausiai jie nenorėjo, kad aš suprasčiau, todėl kalbėjo angliškai. Bet vėliau jie mums viską pasakys. Dėdė Filinas sakė, kad šiandien pas mus bus puota.

– O mes išmokome naują dainą! O, kokia daina! Mes šiandien ją padainuosim, ji patiks tavo tėvams, Palka, – pasigyrė Petras.

Taip, puota pavyko! Jaška iškepė ant iešmo du ėriukus, dėdė Filinas visiems pasiūlė skanaus sūrio. Ponia Slavkovskaja pavaišino visus kriaušėmis ir slyvomis. Steva atnešė du ąsočius šaltinio vandens, o teta Moravec pavai-

šino kepiniais. Visi vaišino gražią ir kuklią Palkos mamą, jo tėvą ir gerąją senele. Pavalgę jie patogiai įsitaisė prie laužo. Ponas Slavkovskis atvertė Šventąjį Raštą ir perskaitė 103 Psalmę. Jis rimtai kalbėjo apie didžią, viską atleidžiančią Dievo meilę. Po to visi kartu pagiedojo. Vėliau Palka skaitė iš savo Knygos. Jis skaitė apie šimtininką Kornelijų, kuris su visa savo šeima priėmė Jėzų Kristų (Apd 10, 1 - 48). Koks liūdnas buvo to žmogaus gyvenimas, nors jis visą laiką meldėsi ir darė daug gero. Bet jis nepažinojo tikrojo kelio, o ir Viešpaties Jėzaus taip pat nepažinojo. Ir koks laimingas tapo, kai pas jį atėjo apaštalas Petras, o su juo ir pats Viešpats Jėzus. Kaip džiugiai visi jo namuose priėmė Jėzų Kristų!

Po to kalnuose skambėjo daina, kuri labai tiko prie to, kas buvo pasakyta. Ji buvo skirta Avinėlio, paėmusio ant savęs viso pasaulio nuodėmes, garbei:

*Priimk šlovę ir padėką,
Dievo Sūnau, už tavo meilę:
Už mūsų nuodėmės tu kentėjai,
Už mus praliejai šventą kraują!*

*Iškentei smūgius ir pažeminimą;
Kad mes gyventume, prisiėmei
Visas mūsų nuodėmes ir blogį,
Mirei kančioje, mylėdamas mus.*

*Su džiaugsmo ašaromis priimsiu
Išgelbėjimą iš tavo rankų.
Tikiu, Tavo auka man dovanoja
Susitaikymą su Dievu.
Bet kuo gali būti atlyginta*

*už dovaną dosnumo begalinio?
Tegul amžinai Jis bus gyvas
Mūsų širdyse!*

Daina nutilo, ir iš sėdėjusiųjų aplink laužą veidų galima buvo matyti, kaip brangi jiems buvo ta auka ir susitaikymas. Ypač išsiskyrė rimtas dėdės Filino veidas. Aplink buvo tylu. Kartais tik silpnas varpelių skambėjimas trikdė tylą. Dangus pasidengė audringais debesimis, vakaruose blykstelėjo žaibas, toluoj pasigirdo griaustinio dundėjimas. Bet audra praėjo pro šalį.

Po trumpos tylos atsistojo dėdė Filinas ir po to, kai jis širdingai padėkojo Viešpačiui Jėzui už tai, kad Jis aplankė juos ir nepraejo pro šalį, jis paskelbė iškilmių priežastį, kuriose jis, Filinas, yra pats laimingiausias.

Ne tik ponias Slavkovskaja, bet ir jos tėvas panorą pasi- likti čia! Rytoj, jei to panorės Viešpats, ponas Slavkovskis išvažiuoja į Ameriką parsivežti savo žmonos! Ir kai tik jis parduos savo turta, jis sugrįš į savo tėvynę ir jau niekada daugiau jos nepaliks.

Kas pajėgs aprašyti tą džiaugsmą, kuris apėmė visus, išgirdus tą žinią? Ondreika apkabino savo mamą, senelį ir dėdę Filiną.

– Mes nevažiuojam į tolimą šalį, mes pasilikam namuose, savo kalnuose! Ir Palka bus su mumis!

– Taip, mano vaike, – pasakė senelis, priglaudęs prie savęs berniuką, – mes gyvensime čia vardan Jėzaus Kristaus ir kartu su Juo.

Neužilgo laužas užgeso. Toluoje dar dundėjo griaustinis, žaibavo, bet virš piemenų trobelės žibėjo ryškios žvaigždės. Kai visi išsiskirstė, Filinas, kaip paprastai,

nuėjo patikrinti, ar viskas tvarkoje. Kaip ir prieš kelias savaites, sustojo prie to suoločio, ant kurio dažnai sėdėdavo ponias Slavkovskaja. Ir šįkart suoločias buvo užimtas. Jis norėjo nepastebėtas praeiti pro šalį, bet jį pašaukė.

– Mes žinojom, kad tu ateisi, – pasakė ponas Slavkovskis ir pasiūlė jam atsisėsti. – Marija kai ko nori tavęs paprašyti.

– Manęs? – nustebęs paklausė dėdė Filinas.

– Taip, būtent jūsų, brangus dėde. Aš noriu paprašyti jūsų, kad jūs paliktumėt piemenavimą ir pereitumėt pas mus. Mes jus padarysim mūsų dvaro prižiūrėtoju ir būsim viena šeima.

– Dėkoju, brangioji dukra, – pasakė jis susijaudinęs. – Mielu noru aš būsiu jūsų šeimoje, nes visi jūs man esate brangūs, bet tik neatimkit iš manęs mano darbo. Tuo aš užsiėminėjau, kai buvau nelaimingas, ir tai guodė mane mano liūdesy. Aš susigyvenau su avimis, su gamta ir su tuo darbu. O dabar, kai ir dangus atsivėrė man, leiskite man ir toliau stovėti prieangyje. Nesidrovėkit, kad aš paprastas piemuo, o jūs – turtingi ponai. Viską, kas man reikalinga gyvenime, aš uždirbu sąžiningu darbu. Aš turiu kur gyventi, ir dabar aš ne vienas, juk jūs mane mylite. Mes eisime vieni pas kitus į svečius, ypač tada, brangus brolau, kai grįši iš Amerikos. Bet vieno noriu jūsų paprašyti: jei jūs turėsite atliekamų lėšų, leiskite Palką į mokyklą! Jo tėvas pergyvena, kad negali skirti lėšų sūnaus mokymui. Tai, ką Viešpats jam davė, žinoma, jokia mokykla neduos, bet jei žmonės su tokiu tikėjimu pamokslaus iš katedros, tada Tiesos Šviesa greit apšvies mūsų varganą liaudį!

– Dėde Filinai, dėkoju jums. Aš ir pati apie tai galvojau,

bet nesiryžau kalbėti ta tema su Palkos tėvu. – Jaunoji moteris paspaudė dėdės Filino ranką. – Tikėkit manim, dėl Palkos aš padarysiu viską, kas nuo manęs priklauso. Jis mums atnešė Šviesą ir išgelbėjimą. Ir tegul tą žinią apie išgelbėjimą jis neša dar daugeliui sielų.

Tyliai leidosi į žemę naktis. Kartais girdėjosi fleitos garsai. Steva saugojo bandą ir grojo žinomą slovaku melodiją:

*Jeį žinočiau, kur išeina naktis,
Aš sugrąžinčiau ją atgal.*

Bet naktis išėjo ir atgal negrižo. Kodėl? Juk po nakties atėjo naujas rytas, pilnas laimės tiems, kurie priėmė Viešpatį Jėzų ir kuriems Jis davė galią būti Dievo vaikais.

KRISTINA ROJ

Kristina Roj gimė 1860 metais Senosios Turos mieste pastoriaus šeimoje. Eilę metų ji buvo žurnalo „Betanija“ skaitytoja, o būdama 28 metų, ji susipažino su šio žurnalo redaktoriumi. Bendravimas su juo ir jo aplinkos žmonėmis atvėrė jai naujus horizontus.

Ir kaip rašytoja, ir kaip žmogus, ji likusią savo gyvenimo dalį pašventė Gerosios Naujienos skleidimui.

Ji parašė daugiau kaip septyniasdešimt knygų ir brošiūrų. Daugiau kaip dvidešimčia kalbų spausdinami jos puikūs apsakymai. Pavyzdžiui, apsakymas „Pasaulyje be Dievo“ išleistas 21 kalba, jį galima skaityti net kinų kalba.

Bet ne vien rašytojos darbas buvo šios nuostabios moters pašaukimas. 1897 metais savo mieste ji įkūrė „Mėlynojo kryžiaus“ draugiją, tapusią palaiminimu daugeliui žmonių. 1912 metais jos iniciatyva Senojoje Turoje buvo pastatyta ligoninė.

1936 metais ji įėjo į savo „saulės šalį“.

KRISTINA ROJ

TRYS DRAUGAI